ORTODOKSİA

Ahlakî ve dinî resale

Müdiri mes'ul
MELETİOS LUKAKİS

Mahal idare
TAHTA MİNARE, VODİNA SOKAĞI 42
İstanbul—Fener

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

Περιοδικὸν ἠθικοθρησκευτικὸν

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ

† Ο ΧΡΙΣΤΟΥΠΟΛΕΩΣ ΜΕΛΕΤΙΟΣ

Ἔτος ΙΔ' — ΚΠολις. — Νοέμβριος 1939. — Τεῦχος 11.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ: Ἀνδρέας ὁ Πρωτόκλητος. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΣΑΡΔΕΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΥ.— Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ περὶ Ἐκκλησίας λόγου τοῦ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΛΑΟΔΙΚΕΙΑΣ ΔΩΡΟΘΕΟΥ εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου.— Ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου. ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΝΑΖΙΑΝΖΟΥ ΦΙΛΟΘΕΟΥ.— Πρὸς Σέλευκον. ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΕΛΑΙΑΣ ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΥ.— Κανόνες καὶ ὁδηγίαι πρὸς καταρτισμὸν τῶν Πασχαλίων Πινάκων. ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΛΕΥΚΗΣ ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΥ. Εκκλησιαστικὰ Χρονικά.

ΑΝΔΡΕΑΣ Ο ΠΡΩΤΟΚΛΗΤΟΣ

(ἐπὶ τῇ βάσει τῆς παραδόσεως καὶ τῆς ἱστορίας)

Αἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, ἀποτελοῦσαι συνέχειαν τοῦ Γ'· Εὐαγγελίου, τοῦ κατὰ Λουκᾶν, καταλήγουσιν εἰς τὰ ἐν Ρώμῃ διετῆ δεσμὰ τοῦ Παύλου, διακόπτουσαι οὕτω τὴν ἀφήγησιν τοῦ περαιτέρω δημοσίου βίου αὐτοῦ τε καὶ τῶν λοιπῶν ἐν αὐταῖς ἀναφερομένων ἀποστόλων. Διατυποῦται ἡ γνώμη ὅτι ὁ ἱ. Λουκᾶς προὐτίθετο πιθανῶς ἐν ἰδιαιτέρᾳ πραγματείᾳ, ***ἐν τρίτῳ λόγῳ,*** νὰ συμπληρώσῃ τὰ κατὰ τὸν Πέτρον καὶ Παῦλον καὶ νὰ ἀφηγηθῇ τὰ ἀφορῶντα πάντας τοὺς λοιποὺς Ἀποστόλους, συνεπῶς καὶ τὰ κατὰ τὸν Ἀπόστολον Ἀνδρέαν τὸν Πρωτόκλητον. Ἀλλὰ καὶ παρὰ τὴν τοιαύτην διακοπὴν τῶν Πράξεων καὶ τὴν ἔλλειψιν τρίτης συγγραφῆς εἶνε δυνατὸν νὰ πληροφορηθῶμεν ἐν γενικαῖς γραμμαῖς τὰ κατ' αὐτούς, καὶ ἐν προκειμένῳ τὰ κατὰ τὸν Ἀνδρέαν, χωροῦντες ὅμως πάντοτε μετὰ προσοχῆς περὶ τὴν μελέτην καὶ φειδοῦς περὶ τὴν χρησιμοποίησιν ὅσων ἔχουσι γραφῇ μεταγενεστέρως περὶ αὐτοῦ. Εἶνε λυπηρὸν ὅτι τὰ ἀπὸ τῶν πρώτων αἰώνων διασωθέντα σχετικὰ ἀναφέρονται πρωτίστως ἐν συγγράμμασι, τὰ ὁποῖα ὑπὸ τὸν τίτλον ***Εὐαγγελίου*** καὶ ***Πράξεων τοῦ Ἀνδρέου***

ἐξεσυρίχθησαν ὑπὸ τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας, ὡς ἀντιπίπτοντα πρὸς τὸ ἀληθὲς φρόνημα καὶ πνεῦμα αὐτῆς καὶ ἀπεκλείσθησαν τοῦ ἱεροῦ αὐτῆς Κανόνος ὡς ἀπόκρυφα. [1]) Ἀνάγκη ὅμως νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι καὶ ἀνεξαρτήτως τοῦ σημείου, καθ' ὅ «εἰς τὰς σελίδας των ὡς μαργαρῖται ὑπὸ σκύβαλα γεράσμιαί τινες καὶ πανάρχαιαι παραδόσεις εἶνε τεθαμμέναι», ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων καὶ ἡ Ἐκκλησία πολλάκις, δι' ὧν συνέταξεν ὑμνολογιῶν καὶ ἐγκωμίων, συνεπλήρωσε τὴν δημοσίαν αὐτῆς λατρείαν [2]), περιεσώθησαν οὐχ' ἧττον εἰς ἡμᾶς καὶ ἄλλοθεν πληροφορίαι καὶ εἰδήσεις περὶ Ἀνδρέου, ποῦ μὲν ἀποδιδόμεναι ποῦ δὲ καὶ πράγματι ἀνήκουσαι εἰς πολλοὺς καὶ διαφόρους πατέρας καὶ ἐκκλ/κοὺς συγγραφεῖς. Οὕτως ἔχομεν σὺν ἄλλοις μαρτυρίας προερχομένας παρὰ Ἱππολύτου Ῥώμης († 236), Ὠριγένους († 254), Δωροθέου Τύρου († 361), Γρηγορίου Ναζιανζηνοῦ († 390), Ἐπιφανίου Κύπρου († 403), Ἱερωνύμου († 420), Θεοδωρήτου Κύρου († 460), Εὐχερίου Λουγδούνου († 449), Γρηγορίου Τουρώνης († 595), Γρηγορίου Α'. Ῥώμης († 604) καὶ ἀργότερον τοῦ μοναχοῦ Ἐπιφανίου (τέλη η'. αἰῶνος), Νικηφόρου ΚΠόλεως (806 — 15), Νικήτα Παφλαγόνος (τέλη θ'. αἰῶνος), Συμεὼν Μεταφράστου (ι'. αἰών) καὶ Νικηφόρου Καλλίστου (ιδ'. αἰών). [3]) Κατὰ τὰς μαρτυρίας καὶ πληροφορίας ταύτας ὁ ἀπόστολος Ἀνδρέας «διερχόμενος ὥσπερ τις ἡμεροφανὴς ἀστὴρ ἀπὸ ἀνατολῶν φαίνων μέχρι δυσμῶν κατὰ πᾶσαν πόλιν ἐκήρυττεν εἶναι τὸν Χριστὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ» ἱδρύων ἐκκλησίας καὶ ἐγκαθιστῶν ἐπισκόπους, περιοδεύσας δὲ συνεχῶς καὶ ἐπισκεφθεὶς πολλὰς πόλεις καὶ χώρας, τὴν Βιθυνίαν καὶ αἰγιαλίτιδα χώραν τῆς Μ. Θαλάσσης καὶ Σκυθίαν καὶ

---

[1]) ***Γεωργ. Δέρβου*** Χρ/κὴ Γραμματολογία τόμ. Γ'. Ἀθῆναι. 1910. σ. 461. 484. 485. 486. 488. 489. 529 — 536. — ***Δημ. Μπαλάνου*** Πατρολογία. Ἀθῆναι. 1930. σ. 102. 105. 109. — ***Νικ. Δαμαλᾶ.*** Ἑρμηνεία εἰς τὴν Κ. Διαθήκην τόμ. Α'. Ἀθῆναι. 1876. σ. 283. 285. — ***Βασ. Ἀντωνιάδου*** ἐγχειρίδιον εἰσαγωγῆς εἰς τὰς ἁγίας Γραφάς, τόμ. Β'. εἰσαγ. εἰς τὴν Κ. Διαθ. Ἀθῆναι. 1937. σ. 185. 187. 188 — *O. Bardenhewer*, Geschichte der altkirchlichen Litteratur. Freiburg. 1 Band. 1902. σ. 407 — *A. Harnack*, Geschichte der altk. Litt. theil 1. Leipzig. 1893 σ. 5. — *R. A. Lipsius*, die apocryphen apostelgeschichte u. apostellegenden. Braunsveig. 1883. 1. Band. σ. 543 ἑξ. —

[2]) Θεοτοκιὰς ὑπὸ ***Κ. Καλλινίκου*** Μ. Οἰκονόμου. Ἀλεξάνδρεια. 1935. σ. 85 ἑξ.

[3]) *Migne* Ἑλλ. Πατρ. τόμ. 2 σ. 1187 — 10 σ. 952 — 20 σ. 213 — 28 σ. 1101 — 36 σ. 228 — 41 σ... — 59 σ. 496 — 65 σ. 821 — 80 σ. 1805 — 92 σ. 1072 — 100 σ. 1001 — 105 σ. 68 — 114 σ... — 120 σ. 244 — 145 σ. 860 — Λατιν. Πατρ. τόμ. 20 σ. 963 — 22 σ. 589 — 23 σ. 601 — 50 σ. 809 — 71 σ.. — 76 σ. 1148. —

Θρᾴκην καὶ Μακεδονίαν καὶ Θεσσαλίαν καὶ Ἀχαΐαν ἀφίκετο εἰς Πάτρας, ἔνθα ἐμαρτύρησεν ὑποστὰς τὸν σταυρικὸν θάνατον [4]).

Ὁ Ἀνδρέας ἐπεσκέφθη καὶ τὸ Βυζάντιον. Τὰ κατ' αὐτό, ἀπὸ ἀπόψεως χριστιανικῆς κατὰ τοὺς τρεῖς πρώτους αἰῶνας, δὲν γνωρίζομεν ἐπακριβῶς, διότι παρεκτὸς τῆς μαρτυρίας τοῦ Ρώμης Ἱππολύτου, πληροφοροῦντος γενικῶς ὅτι ὁ Ἀνδρέας ἐκήρυξε καὶ «Θράκαις» καὶ ἑτέρας, τῆς τοῦ Τερτυλλιανοῦ († 240) σημειοῦντος εἰδικῶς ὅτι τὸν β'. αἰῶνα ὑπῆρχον ἐν Βυζαντίῳ ἱκανοὶ χριστιανοί [5]) καὶ συνεπῶς καθ' ἡμᾶς ὑπῆρχεν ἐκεῖ ὠργανωμένη χρ/ικὴ κοινότης μετ' ἐπισκόπου ἐπὶ κεφαλῆς κατὰ τὸ ἐπικρατοῦν τότε σύστημα, οὐδεμίαν ἄλλην εἴδησιν ἔχομεν. Μὴ λησμονῶμεν ὅμως ὅτι οὔτε πάντα ἀνεξαιρέτως τὰ ἀφορῶντα πόλεις καὶ χώρας, ἰδίως τῶν πρώτων αἰώνων, γεγονότα τῆς ἐξαπλώσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ κατεστρώθησαν καὶ κατεγράφησαν, ἀλλ' οὔτε καὶ μὴ σημειωθέντα που ἀπώλεσαν τὴν αὐθεντικότητα καὶ τὴν σημασίαν, αὐτῶν ἐφ' ὅσον τὸ ἔλλεῖπον ἀπὸ συγγραφῶν ἀνεπλήρωσεν ἡ ἄγραφος εὐλαβὴς παράδοσις, ἥτις διὰ στόματος εἰς στόμα ἀνοθεύτως φερομένη μετεδίδετο ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰν μέχρι τῆς ἐν καιρῷ ἐγγράφου κωδικοποιήσεως αὐτῆς.

Αὐτὸ τοῦτο συνέβη καὶ ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει, μέχρις οὗ τὸν δ'. αἰῶνα ἡ μετ' εὐλαβείας πολλῆς διαφυλαττομένη ἀρχαία περὶ Ἀνδρέου, ***ὡς ἱδρυτοῦ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Βυζαντίου***, παράδοσις εὗρε τὴν ἐπίσημον αὐτῆς ἀποκρυστάλλωσιν εἰς πράξεις βασιλικὰς καὶ εἰς ἀτομικὰς ἀναγραφάς. Ὑπονοοῦμεν τὴν ἐνέργειαν τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίου, μετενεγκόντος ἐκ Πατρῶν εἰς βασιλεύουσαν τῇ 3 Μαρτίου 357 τὸ λείψανον τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου καὶ καταθέντος αὐτὸ ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων. Ὑπονοοῦμεν ὡσαύτως καὶ τὸ σύγγραμμα τοῦ

---

[4]) Ὅρα καί: ***Χρυσ. ἀρχ/που Ἀθηνῶν*** τὸ πρωτεῖον τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης. Ἀθῆναι 1930 σ. 81 ἑξ. — ***Ὀρθοδοξία*** ἔτος Η'. (1933) σ. 129 ἑξ. — Dictionary oi the Bible by *James Hastings*, Edimburgh. 1910. σ. 92 — Dictionnaire de la Bible par *F. Vigouroux* Paris. 1926. I. p. 159. 562. — Dictionn. d' Archéologie chrétienne et de Liturgie *F. Cabrol*, Paris. 1924. I. p. 2031 — Diction. d'histoire et de géographie eccles. *Mgnr A. Buabrillart*. Paris. 1914 II.' p. 1600 — Encyclopédie théologique par *M. l' abbé Migne* 1845. I'. p. 396. — Diction. de la théologie catholique. Paris. 1923. 'I 354 ἑξ. V'. 1624. — Encyklopâdie der Kathol. Theologie, 2te auflage Freiburg. 1882. I' σ. 825 — Ὀρθόδοξος Θεολ. Ἐγκυκλοπαιδεία (ρωσ.) ὑπὸ ***Λοπούχην***, τόμ. Θ'. σ. 757 ἑξ. —

Σημ. Ὁ σταυρὸς ἔφερε σχῆμα X (ἐξ οὗ decussata, ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ 10), ἔκτοτε δὲ ὁ τοιοῦτος σταυρὸς γνωρίζεται ὑπὸ τὸ ὄνομα: ***σταυρὸς τοῦ ἀποστόλου Ἀνδρέου.***

[5]) ***Χρυσοστ. Ἀθηνῶν*** ὡς ἀνωτέρω σ. 80.

ἐπισκόπου Τύρου Δωροθέου σημειώσαντος ὅτι «ὁ Ἀνδρέας κατὰ τὸν τόπον διαπεραιούμενος ἔθελε τοῖς ἐν τῷ Βυζαντίῳ τὸν Χριστὸν καταγγεῖλαι, ἀλλά.... παραπλεύσας τὸ Β. κατῴκησεν ἐπὶ διετῆ χρόνον πλησίον τοῦ Β. ἐν τῷ θρακίῳ μέρει, ὡς ἀπὸ σταδίου ἑνὸς τῆς Ἀργυροπόλεως· ἐκεῖ ἐπισυναγωγὴν τῶν ἐνθέσμων καὶ φιλαλήθων ἀνδρῶν ποιούμενος, ὡς οὖν περὶ τοὺς δισχιλίους ἐπισυνάψας, θυσιαστήριον τῷ Χριστῷ ἑδράσας ἐν τῇ Ἀργυροπόλει καὶ τὸν Στάχυν ἐπίσκοπον καταστήσας εἰς Σινώπην τοῦ Π. μεθίσταται» [6]. Τὸ ἐν λόγῳ σύγγραμμα τοῦ Δωροθέου ἀποτελεῖ σημεῖον ἀντιλεγόμενον ἀπὸ μέρους ἰδίως λατίνων ἱστορικῶν καὶ θεολόγων, ἰσχυριζομένων ὅτι οἱ Ἕλληνες ἐπινοήσαντες τὴν περὶ Ἀνδρέου εἴδησιν ἀπέδωκαν αὐτὴν εἰς πρόσωπον ἱστορικῶς ἀνύπαρκτον [7]. Ἀλλ' ἐὰν πράγματι εἶχον οἱ ἐνδιαφερόμενοι διάθεσιν πρὸς ἐπινόησιν παραδόσεως τόσον μάλιστα σοβαρᾶς, θὰ εἶχον, ἀναμφιβόλως, καὶ τὴν δυνατότητα καὶ τὴν εὐφυΐαν νὰ ἀποδώσωσιν αὐτὴν εἰς πρόσωπα ἐπιβλητικωτέραν ἐν τῇ συνειδήσει καὶ τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἐκκλησίας κατέχοντα θέσιν, εἰς διασημοτέρους τ. ἔ. ἱεράρχας καὶ πατέρας αὐτῆς. Ἔπειτα δὲ τὴν αὐθεντικότητα καὶ γνησιότητα τῆς παραδόσεως ταύτης ἐπεμαρτύρησεν ὁ ἐν ΚΠόλει τῷ 525 τὰς διατριβὰς ποιούμενος πάπας Ἰωάννης Α'. (523 — 26), ὅστις διαβεβαιούμενος ***«τὸ σύγγραμμα Δωροθέου ἀληθὲς εἶναι»*** διεκήρυσσεν ἐμμέσως καὶ κατὰ τρόπον οὐχὶ ὀλιγώτερον πανηγυρικὸν τὴν ***ἀποστολικότητα*** τῆς Ἐκκλησίας ΚΠόλεως. Ἡ σχετικὴ πληροφορία ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἔχει ὡς ἑξῆς: «Προτραπεὶς γὰρ (ὁ Ἰωάννης) ὑπὸ τοῦ τῆς πόλεως ἀρχιεπισκόπου (Ἐπιφανίου) συλλειτουργῆσαι αὐτῷ ἐν τοῖς Γενεθλίοις τοῦ Χριστοῦ, ἀπηγόρευσε τοῦτο ποιῆσαι ἐὰν μὴ πρῶτος τοῦ τῆς πόλεως ἐπισκόπου ἱερατεύσῃ, ἅτε δὴ τῆς Ῥώμης πρὸ τῆς ΚΠόλεως ἐπίσκοπον δεξαμένης. **Κινήσεως οὖν ἐκ τούτου γενομένης, ἐκ τῶν συγγραμμάτων τοῦ μεγάλου Δωροθέου τὴν σύστασιν ἐποιοῦντο δεικνύοντες προγενεστέραν τῆς Ῥώμης τὴν τῆς ΚΠόλεως εἶναι ἐπισκοπὴν καὶ τὴν χειροτονίαν τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἀνδρέου. Ἰωάννης δὲ ὁ Ῥωμαίων ἐπίσκοπος τὸ μὲν σύγγραμμα Δωροθέου ἀληθὲς εἶναι διεβεβαιοῦτο, προτιμᾶσθαι δὲ τοῦ τῆς πόλεως ἐπισκόπου ἔλεγε διὰ τὸ τοῦ κορυφαιοτάτου τῶν ἀποστόλων τὸν τόπον ἐπέχειν καὶ τούτου ἕνεκα τὰ πρωτεῖα αὐτῷ παρεχωρήθη οὐ μὴν διὰ τὸ προϋπάρχειν τὴν τῆς Ῥώμης ἐπισκοπὴν τῆς ΚΠόλεως»**. [8] Ἡ ἀποστολι-

---

[6]) *Migne* Ἑ. Πατρ. τόμ. 92 σ. 1060. —

[7]) Ὁ Δωρόθεος ἀπέθανεν ὡς μάρτυς τῇ 5 Ἰουνίου 361. Τὸ σύγγραμμα τοῦ Δωροθέου, λατινιστὶ συνταχθέν, μετεφράσθη εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ὑπὸ τοῦ πρεσβυτέρου Προκοπίου κατὰ τὸν ς'. αἰῶνα. (***Μ. Γεδεὼν*** Πατρ. Πίνακες. ΚΠολις. 1890. σ. 61 ἑξ. — ***Χρυσ. Ἀθηνῶν*** ὡς ἀνωτ. σ. 79 ἑξ.).

[8]) *Migne* Ἑ. Πατρ. 92 σ. 1073.

κότης τῆς Ἐκκλησίας ΚΠόλεως ἀνεγνωρίσθη ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ ε΄. αἰῶνος ὑπὸ ἁγιογράφων καὶ ἱστορικῶν, μνημονευθέντων ἀνωτέρω, ἔτι δὲ καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς πολιτείας καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ πάπα Ἀδριανοῦ Β΄. (867 — 872) γράψαντος σχετικῶς πρὸς τὸν πατριάρχην ΚΠόλεως Ἰγνάτιον. Καὶ οὕτως ὁ ἀπόστολος Ἀνδρέας ἀνωμολογήθη ἔκπαλαι ὡς πράγματι ὁ ***ἱδρυτὴς τῆς Ἐκλησίας ΚΠόλεως***, καὶ ὁ πατριαρχικὸς αὐτῆς θρόνος ἐτιτλοφορήθη καὶ ὡς ***ἀποστολικός*** [9]).

***

Μνήμη. Ἑορτή. Ὑμνολογία. — Ἡ ὀρθόδοξος Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ἀπὸ τῶν πρώτων ἤδη αἰώνων ἑώρταζε τὴν ***μνήμην*** τοῦ ἁγίου ἐνδόξου ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου, ἰδίως ἐν αἷς πόλεσιν οὗτος φέρεται εὐαγγελισθεὶς τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, ἑορτάζει δὲ αὐτὴν καὶ σήμερον κατὰ τὴν ***30 Ν/βρίου***, ἡμέραν τοῦ μαρτυρίου αὐτοῦ. Προκειμένου ἰδίως περὶ ΚΠόλεως ἡ ἑορτὴ αὕτη προσέλαβε πανηγυρικώτερον χαρακτῆρα ἀπὸ τοῦ ἔτους 357. Τὸ λεγόμενον ***Βασιλειανὸν μηνολόγιον,*** συνταχθὲν περὶ τὰ μέσα τοῦ ι΄. αἰῶνος, ἀναφέρει τὴν ὡς ἄνω μηνολογίαν ὡς ἡμέραν «ἀθλήσεως τοῦ ἁγίου καὶ πανευφήμου ἀποστόλου Ἀνδρέου, ἀδελφοῦ τοῦ μεγάλου Πέτρου», ὑπονοεῖ δὲ ἀναμφιβόλως αὐτὸν καὶ κατὰ τὴν «σύναξιν τῶν ἁγίων ΙΒ΄. Ἀποστόλων» τελουμένην τὴν ***30 Ἰουνίου.*** Καὶ αὐτὸ τὸ κατὰ Morcelli μηνολόγιον τῆς Ἐκκλησίας ΚΠόλεως ἀναφέρει ἀμφοτέρας τὰς μνήμας ταύτας. Ἀπὸ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου ἑωρτάζετο τῇ ***20 Ἰουνίου*** καὶ ἡ ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κατάθεσις τῶν λειψάνων καὶ περιβολαίων σὺν ἄλλοις καὶ τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου. Ὡσαύτως καὶ ἡ πολιτεία προσέδωκεν ἰδιαιτέραν προσοχὴν καὶ τιμὴν εἰς τὴν μνήμην τοῦ ἀποστόλου. Τὰ Βασιλικὰ ἀναγράφουσι γενικῶς τὴν ἡμέραν «τοῦ πάθους τῶν ἀποστόλων» μεταξὺ τῶν ***ἀπράκτων*** ἡμερῶν, καθ' ἃς «οὔτε θέα τελεῖται οὔτε δίκη λέγεται»· Μανουὴλ δὲ ὁ Κομνηνὸς διὰ νεαρᾶς αὐτοῦ κατὰ Μάρτιον 1166 ἀριθμεῖ ὀνομαστὶ μεταξὺ τῶν ***τελείως ἀπράκτων*** ἡμερῶν, καθ' ἃς ἀργοῦσι παντελῶς τὰ δικαστήρια, καὶ τὴν 30 Ν/βρίου, ***«ὅτι ὁ ἀπόστολος Ἀνδρέας ἐν αὐτῇ ἑορτάζεται»,*** ἔτι

---

9) *J. Pargoire* l' Eglise byzantine, 3me éd. Paris. 1923. 4. σ. 49 — Jus graecoromanum *Z. Ligenthal* III Leipziig 1857 σ. 40 — ***Κρουμβάχερ*** ἱστ. τῆς βυζ. λογοτεχνίας, μεταφ. Γ. Σωτηρίου, τόμ. Α΄ Ἀθῆναι. 1897 σ. 794 — Τὰ ἀμφιλόχια ὑπὸ ***Σοφ. Κ. ἐξ Οἰκονόμων.*** Ἀθῆναι. 1858 σ. κθ΄ — ***Ὀρθοδοξία*** ἔνθ. ἀνωτέρω. — ***Στεφ. Θωμοπούλου*** ὁ ἀπόστολος Ἀνδρέας. Ἀθῆναι. 1899.

δὲ καὶ τὴν 30 Ἰουνίου « διὰ τὴν ἐπὶ τοῖς ιβ′ ἀποστόλοις πανήγυριν » [10]).

Ἄγνωστον ὅμως πῶς καὶ διατὶ κατὰ τοὺς κάτω ἰδίως αἰῶνας ἡ ἑορτὴ αὕτη ἀπώλεσε τὸν ἐπίσημον αὐτῆς χαρακτῆρα, τελουμένη ὅλως ἁπλῶς, ***ἀψοφητὶ καὶ ἐν παρόδῳ,*** διὸ καὶ Σεραφεὶμ Β′. δι᾿ ἐγκυκλίου αὐτοῦ ἀπὸ 8 Ν/βρίου 1759 διέταξεν, ἐξ ἀποφάσεως συνοδικῆς, ***τοὐντεῦθεν λαμπρῶς τελεῖσθαι τὴν τούτου πανήγυριν καὶ μὴ ἀψοφητὶ καὶ ἐν παρόδῳ ταῖς λοιπαῖς*** (πανηγύρεσι) ***προσμετρεῖσθαι ὁμοίως, ἀλλὰ καὶ μετὰ κρότων ἐμμελῶν καὶ ᾀσμάτων γεγονωτέρων καὶ μέλψεων εὐσεβῶν τὴν μνήμην αὐτοῦ ἐνασμενίζεσθαι »***, « ὁρίσας ἅμα ὅπως οἱ ἐφημέριοι τῆς Ἀρχ/πῆς ΚΠόλεως« τὸ ἀπὸ τοῦδε ἐν ταῖς ἀπολύσεσι τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν μνημονεύητε καὶ τοῦ πανευφήμου τούτου Πρωτοκλήτου τῶν ἀποστόλων καὶ πρώτου ἱεράρχου ΚΠόλεως Ἀνδρέου, ἐξ ἅπαντος » [11]). Τότε τὸ πρῶτον — 30 Ν)βρ. 1759 — μετὰ παρέλευσιν ὁλοκλήρων αἰώνων ἐτελέσθη πανηγυρικῶς ἡ μνήμη τοῦ ἀποστόλου « ἐν ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς καὶ φωτοχυσίαις λαμπραῖς », χοροστατοῦντος τοῦ πατριάρχου μετὰ τῶν ἀρχιερέων [12]), ἐξακολουθεῖ δὲ καὶ μέχρι σήμερον ἡ πανήγυρις αὕτη διὰ πατριαρχικῆς καὶ συνοδικῆς λειτουργίας ἐν μέσῳ ἀπείρου ἑκάστοτε εὐλαβοῦς ἐκκλησιάσματος [13]).

---

[10]) ***Μ. Γεδεὼν*** Βυζαντινὸν ἑορτολόγιον. ΚΠολις. 1899. σ. 12.38. 41. 43 46. 50. 116. — *Stephani Morcelli,* Calendarium Ecclesiae Const/tanae. Roma. 1788. — Σύνταγμα ἱ. κανόνων ***Ράλλη — Ποτλῆ*** Α′ 136 ἑξ.

[11]). Εὐγένιος ὁ Βούλγαρις ὁμιλῶν κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου ἔλεγεν ὅτι αὕτη μέχρι Σεραφεὶμ **Β′**. ἐγίνετο « ἀνέορτος, καὶ πανήγυρις ὄχι πανηγυρική, τὴν ὁποίαν τὸ πλῆθος τῶν περισσοτέρων χριστιανῶν μόλις τὴν διέκριναν ἀπὸ τὰ ὀψάρια, ὁποῦ ἀπληστότερα ἔτρωγαν καὶ ἀπὸ τὰ μελίπαστα κολλύρια, ὁποῦ κατὰ συνήθειαν ἐπικρατήσασαν εἰς τρυφὴν ἐγεύοντο ». (Συλλογὴ συγγραμμάτων ἀνεκδότων Εὐγ. Βουλγάρεως ὑπὸ ***Γεωργ. Αἰνιᾶνος***. Ἀθῆναι. 1838. σ. 85, — ***Γεδεὼν*** ὡς ἀνωτ. σ. 14).

[12]). ***Μ. Γεδεὼν*** Κανονικαὶ διατάξεις. τόμ. **Β′**. ΚΠολις. 1889 σ. 456. — ***τοῦ αὐτοῦ Πατρ. Πίνακες σ. 650.*** — Μ. Διδυμοτείχου ***Φιλαρ. Βαφείδου*** ἐκκλ. ἱστ· τόμ. **Γ′** *β′* Ἀλεξάνδρεια 1928 σ. 370 — ***Ἀναγέννησις***, περιοδ. θρησκ. ἐν ΚΠόλει, ἔτος **Γ′**. (1921) σ. 109. — ***Κ. Σάθα*** Μεσ. βιβλιοθ. **Γ′**. Βενετία. 1872. σ. 230 — ***Ἀθ. Ὑψηλάντου*** τὰ μετὰ τὴν ἅλωσιν. ΚΠολις 1870 σ. 383 — Τὸν πανηγυρικὸν ἐξεφώνησε τῷ 1759 ὁ κλεινὸς ἀρχιδιδάσκαλος τῆς πατρ. ἀκαδημίας Εὐγένιος ὁ Βούλγαρις, τὸ δὲ ἑπόμενον ἔτος 1760 ὁ ἱεροκῆρυξ τῆς Μ. Ἐκκλησίας ἱερομόν. Ἰωάσαφ Κορνήλιος ὁ Ζακύνθιος. (***Ἐκκλ. Ἀλήθ***. ΚΔ′. 1904 σ. 557).

[13]). Διελθὼν ἐκ ΚΠόλεως πρὸ τοῦ 1840 ὁ ἡγεμὼν τῆς Σερβίας Μιλόσχης Ὀβρένοβιτς « ἀφῆκε ποσόν τι ὑπὲρ τοῦ Πατριαρχείου πρὸς τὸν σκοπὸν ὅπως ἐν τῇ τελουμένῃ τῇ 30 Ν)βρίου πατριαρχικῇ καὶ συνοδικῇ λειτουργίᾳ μνημονεύωνται τὰ ὀνόματα τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ. Πρὸς τοῦτο καθωρίσθη νὰ τελῆται μεγαλοπρεπέστερον ἡ πανήγυρις τῆς 30 Ν/βρίου ». Ταῦτα κατὰ ἡμιε-

Πρὸς τιμὴν τοῦ ἀποστόλου Ἀνδρέου συνετάχθη καὶ ἰδιαιτέρα **ὑμνολογία.** Ὑμνῳδοὶ φέρονται ἐν μὲν τῷ Μηναίῳ τοῦ Νοεμβρίου ὁ Ἀνδρέας ὁ Ἱεροσολυμίτης, ὁ Ἰωάννης ὁ Μοναχὸς καὶ ἀορίστως ὁ Ἀνατόλιος καὶ ὁ Γερμανός, ἐν δὲ τῇ ἱστορίᾳ τῶν ὑμνῳδῶν Ἀνδρέας ὁ Κρήτης ἢ Ἱεροσολυμίτης († 740), Γερμανὸς ὁ ΚΠόλεως († 740), Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς († 750), ὁ Ἀνατόλιος Θεσσαλονίκης ἢ Ἀνατόλιος ὁ Στουδίτης (τέλη Θ'. αἰῶνος) καὶ Νικόλαος ὁ Μαλαξὸς (τέλη ιε' αἰῶνος). Κατὰ τὸν ἑσπερινὸν τὰ στιχηρὰ προσόμοια καὶ τὰ ἰδιόμελα τῆς λιτῆς μετὰ τῶν δοξαστικῶν, κατὰ δὲ τὸν ὄρθρον τρία καθίσματα, δύο κανόνες, δύο ἐξαποστειλάρια καὶ τὰ προσόμοια τῶν αἴνων μετὰ τοῦ δοξαστικοῦ εἶνε ἀφιερωμένα εἰς τὴν μνήμην τοῦ ἁγίου. [14]).

Λείψανον. — Ὡς ἐσημειώθη ἀλλαχοῦ, Κωνστάντιος Α' μετεκόμισεν ἐκ Πατρῶν εἰς βασιλεύουσαν τῇ 3 Μαρτίου τοῦ 357 τὸ ἱερὸν λείψανον, καταθέσας αὐτὸ ἐν τῷ ἱ. ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, πλὴν τῆς τιμίας κάρας, θησαυριζομένης καὶ ἐφεξῆς ἐν Πάτραις. Ταύτην κατὰ Ν/βριον 1460 μετέφερεν εἰς Ἀγκῶνα ὁ δεσπότης Ἀχαΐας Θωμᾶς ὁ Παλαιολόγος, τὴν δὲ 12 Ἀπριλίου 1462 ὁ πάπας Πίος Β'. ἐδεξιώθη αὐτὴν ἐν Ρώμῃ ἐπισήμως παραλαβὼν παρὰ τῶν χειρῶν τοῦ Βησσαρίωνος. Ἡ σκηνὴ αὕτη ἀπεικονίζεται ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ ποντίφηκος ἐν τῷ ναῷ Sant' Andrea della Valle. Ἐπὶ Λατινοκρατίας τῷ 1210 ὁ ἐν ΚΠόλει Παπικὸς Λεγάτος Καρδινάλιος Πέτρος παρεχώρησε τὸ ἐν αὐτῇ ἱ. λείψανον τῷ ἐν Ἀμάλφι τῆς Ἰταλίας καθεδρικῷ ναῷ. Λέγεται ὅτι ἤδη ὁ πάπας Γρηγόριος ὁ Μέγας († 604) μετακομίσας ἐκ ΚΠόλεως κατέθηκεν ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ ἱδρυθέντι μοναστηρίῳ τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου τεμάχιον τοῦ ἱ. λειψάνου καὶ συγκεκριμένως ἕνα βραχίονα αὐτοῦ, καὶ

πίσημον δήλωσιν τοῦ Πατρ. ΚΠόλεως — Δ/βριος 1904 — ἥτις ἐξακολουθοῦσα ἐπιφέρει: «μετὰ ταῦτα δέ, δηλαδὴ μετὰ τὴν ἀνακήρυξιν τῆς Σερβίας ὡς βασιλείου, συσταθείσης ἑτέρας ἐθνικῆς ἑορτῆς τῶν Σέρβων, ἡ ἱ. λειτουργία γίνεται οὐχὶ δι' ὅν ὁ Μιλόσχης ἐζήτησε σκοπόν· μνημονεύονται ὅμως καθηκόντως τὰ ὀνόματα τῶν τεθνεώτων...». (***Ἐκκλ. Ἀλ.*** ΚΔ'. 576. — ***Ἀρχιμ. Κ. Δελικάνη*** Πατρ. ἔγγραφα Γ'. σ. 757).

14) ***Γεωργ. Παπαδοπούλου*** συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς παρ' ἡμῖν Ἐκκλ. Μουσικῆς, Ἀθῆναι. 1890. σ. 147. 151. 213. 254. 293. — ***Μ. Ἑλλ. Ἐγκυκλ.*** Δ'. 605 — ***Μηναῖον*** Ν/βρίου — Diction. *Cabrol* ὡς ἀνωτέρω.

Σημ. Ἀπὸ τὴν μέσων τοῦ ε'. αἰῶνος ἡ μνήμη τοῦ ἀποστόλου διεδόθη καὶ εἰς τὴν Δυτικὴν Ἐκκλησίαν εἰσαχθεῖσα κατ' ἀρχὰς εἰς Ραβένναν, εἶτα εἰς Ρώμην καὶ κατόπιν εἰς Καρθαγένην, τὴν λοιπὴν Ἰταλίαν, τὴν Γαλλίαν, Ἱσπανίαν καὶ Ἀγγλίαν, ἰδίως δὲ εἰς πόλεις, ἔνθα κατεῖχον λείψανα τοῦ ἁγίου ἢ ὑπῆρχον ἀφιερωμέναι εἰς αὐτὸν βασιλικαί. Τελεῖται δὲ αὕτη ὡσαύτως τὴν 30 Ν/βρίου, ἡ δὲ μνεία τῆς μεταφορᾶς τοῦ ἱ. αὐτοῦ σκήνους εἰς ΚΠολιν τὴν 9η Μαΐου. Πρὸς τιμὴν

ὅτι ὁ ἕτερος βραχίων μετεκομίσθη ὑπὸ τοῦ ἑορταζομένου ἐν Ἀγγλίᾳ ὡς ἁγίου Ρηγούλου (θ'. αἰών) εἰς Σκωτίαν, ἐξ οὗ καὶ θεωρεῖται ὁ Ἀνδρέας πάτρων αὐτῆς. Τεμάχια ἱ. λειψάνου τοῦ ἁγίου εὕρηνται κατατεθειμένα καὶ ἐν ταῖς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ἱ. μοναῖς Λαύρας καὶ Δοχειαρίου. [15]).

Ναοί. — Ὁ ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου θεμελιωθεὶς καὶ ἐπ᾽ ὀνόματι κατ᾽ ἀρχὰς τῆς ἁγίας Τριάδος ἐπιφημισθεὶς ναὸς μετωνομάσθη ὀλίγον μετέπειτα εἰς ναὸν τῶν ***Ἁγίων Ἀποστόλων*** ἀπὸ τῆς μετακομίσεως καὶ ἐναποθέσεως ἐν αὐτῷ τῷ 357 τῶν ἱ. λειψάνων τῶν ἀποστόλων Ἀνδρέου, Λουκᾶ, Τιμοθέου καὶ Ματθία. Συνεπῶς δύναταί τις γενικῶς νὰ σημειώσῃ ὅτι πρῶτος ναὸς πρὸς τιμὴν καὶ μνήμην τοῦ ἀποστόλου Ἀνδρέου ὑπῆρξεν ὁ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων. Ὑπῆρξαν ὅμως καὶ ἄλλοι ἐν βασιλευούσῃ ναοὶ φέροντες τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ μεταξὺ ἄλλων καὶ ὁ ἐν Ἀρκαδιαναῖς ὑπὸ τῆς Ἀρκαδίας, ἀδελφῆς Θεοδοσίου Β'. ἀνεγερθεὶς (Ε' αἰών) καὶ εἶτα ὑπὸ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος μεγαλοπρεπέστερος ἀνοικοδομηθείς, ὁ ἀργότερον γνωριζόμενος μᾶλλον ὡς ναὸς τοῦ ***ἁγίου Ἀνδρέου τῆς Κρίσεως*** ἢ ***ἐν τῇ Κρίσει,*** (καὶ σήμερον ***Κοτζὰ Μουσταφᾶ δζαμισί***), καὶ πιθανῶς ὁ αὐτὸς πρὸς τὸν ἐπὶ τῆς ἐποχῆς Γενναδίου Β'. μνημονευόμενον ναὸν τοῦ ἀποστόλου Ἀνδρέου. Σήμερον ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ΚΠόλεως λειτουργεῖ κατὰ τὰς ἡμερησίας τακτικὰς ἀκολουθίας καὶ προσευχὰς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἱερὸν ναΐδριον, ***πατριαρχικὸν παρεκκλήσιον*** ἄλλως καλούμενον, τιμώμενον ἐπ᾽ ὀνόματι τοῦ ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου, ἱδρυθὲν δὲ ὑπὸ Εὐσταθίου τοῦ Εὐγενίδου καὶ ἐγκαινιασθὲν τῇ 20 Σ/βρίου 1904 ὑπὸ Ἰωακεὶμ τοῦ Γ'. Παρεκκλήσιον ἐπίσημον ἐπ᾽ ὀνόματι τοῦ αὐτοῦ ἀποστόλου λειτουργεῖ καὶ παρὰ τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν, ναοὶ δὲ καὶ μοναστικὰ σκηνώματα ὑφίστανται ἱκανὰ ἐν τῇ καθόλου ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ [16]).

† Ο ΣΑΡΔΕΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΣ

τοῦ ἁγίου ἔχουσι συνταχθῇ πολλοὶ ὕμνοι, μεταξὺ δὲ τῶν συνθετῶν ἀναφέρονται ὑπό τινων, ὄχι καὶ τόσον ἀποδεδειγμένως, ὁ πάπας Δάμασος († 384) καὶ Βέδας ὁ Σεβαστός († 735). — Ἡ ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία, ἡ τῶν Ἀρμενίων, Συρίων, Μαρωνιτῶν ἑορτάζει τὸν ἅγιον Ἀνδρέαν τὴν 30 Νοεμβρίου, ἡ δὲ τῶν Κοπτῶν καὶ Ἀβυσσινῶν τὴν 4 Koiahak, ἀντιστοιχοῦσαν πρὸς τὴν 12 Δ/βρίου. *(Diction.* Cabrol καὶ Baudrillat, ὡς ἀνωτέρω).

[15]) ***Γεδεὼν*** Πατρ. Πίν. σ. 86. 122 — ***τοῦ αὐτοῦ*** Βυζαντ. ἑορτολογ. ὡς ἀνωτ. 196 — ***Οὐΐλλιαμ Μίλλερ*** ἱστορία τῆς Φραγκοκρατίας ἐν Ἑλλάδι, μετάφρ Σ. Λάμπρου, τόμ. Β'. Ἀθῆναι. 1910. σ. 175 — ***Σκ. Βυζαντίου*** ἡ ΚΠολις. τόμ. Α'. Ἀθῆναι. 1890 σ. 332. 391 393. 394. — ***Μ. Ἑλλ. Ἐγκ.*** Δ'. 631 — Diction. *Hastings, Baudrillat, Migne, Encykl. der Kathol. Theol.* καὶ ***Ρωσ. ἐγκυκλ.*** ὡς ἀνωτέρω.

[16]) ***Γεδεὼν*** Π. Πίν. σ. 88 — ***τοῦ αὐτοῦ*** Βυζ. ἑορτ. σ. 196 — ***Σ. Βυζ.*** ἡ ΚΠολις Α'. σ. 183. 333. 391 — *Ch. Diehl* Manuel d'art byzantin. Paris. 1910 σ. 313. — ***Ἐκκλ. Ἀλ.*** ΚΒ'. 227. 242. 581. ΚΓ'. 19. 23. 406. ΚΔ'. 451. ΚΕ'. 208.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΕΚ ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΛΑΟΔΙΚΕΙΑΣ ΔΩΡΟΘΕΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΟΡΤΗΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΝΔΡΕΟΥ.

..... Μᾶς χρειάζεται καὶ γῆ καὶ οὐρανός.

Παναγιώτατε,

Καὶ γῆ καὶ οὐρανὸς εἶναι τὸ ἀξίωμά Σου τὸ ὑψηλόν. Κατοπτρίζει καὶ συγκεντρώνει τὴν ὡραιότητα καὶ τὴν δύναμιν τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας. Πατριάρχης! Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης! Εἶναι μία κατάκτησις ἀπὸ τὰς ὀλίγας κατακτήσεις τῆς ἀνθρωπίνης ἀξίας. Ἕνας θησαυρὸς ἀμύθητος·

Προφέρων τὴν λέξιν αὐτήν, ἀκροῶμαι τὴν πλέον ἐνδόμυχον κραυγὴν τὴν ὁποίαν ἡ Ἐκκλησία ἀπεθησαύρισε διὰ τὸν ἑαυτόν της καὶ διὰ τὸν ἄνθρωπον, καὶ συμμερίζομαι κάθαρσιν, ἀπολύτρωσιν. Ὅταν ἀκούω τὴν λέξιν αὐτήν, αἰσθάνομαι γαλήνην, ὡσὰν νὰ ἐπικοινωνῶ μὲ τὰ αἰώνια πράγματα.

Παναγιώτατε,

Τὸ Πατριαρχικὸν ἀξίωμα εἶνε μία γέφυρα μυστική. Ἕνας ἥλιος εἶναι μυστικός. Κάτω ἀπὸ αὐτὸν τὸ σκιερὸν μέρος μας φωτίζεται. Καὶ γύρω μας κι᾿ ἐντὸς ὅλα παίρνουν τὴν ἐμφάνισιν ὁράματος· Ἡ λέξις Πατριάρχης φέρνει μηνύματα ἀδιάκοπα τῆς θείας σοφίας καὶ ἀγάπης. Ἕνα διάγγελμα εἶναι τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ ἐν μέσῳ ἡμῶν.

Ὅταν συνομιλῶ μὲ τὸν Πατριάρχην, εἶναι ὡσὰν μία ἀκρόασις παρὰ τῷ Θεῷ, καὶ βγαίνω ἀπὸ τὴν συνομιλίαν αὐτὴν φτερωμένος. Ἀπὸ τὴν συνομιλίαν Πατριάρχου ὅσοι ἐξέρχονται ἐξέρχονται ὡσὰν κορυδαλοί, ὡσὰν στρουθία.

Πατριάρχης σημαίνει ἡ ἀναφώνησις πρὸς τὸν Θεόν: «Μὲ ἔκαμες ἄπειρον!» Ὅταν εἶναι κανεὶς μὲ τὸν Πατριάρχην, κἄτι τοῦ λέγει νὰ προσέχῃ, ν᾿ ἀκούῃ τὸν ἑαυτόν του, ν᾿ ἀκούῃ κἄτι τὸ ὁποῖον ἔρχεται πέραν ἀπὸ τὸν ἑαυτόν του·

Παναγιώτατε,

Εὑρίσκεσαι εἰς τὸν μοναστικὸν καὶ φιλόσοφον αὐτὸν περίβολον νύκτα καὶ ἡμέραν, σᾶν ἕνα στρουθίον μονάζον ἐπάνω εἰς μίαν στέγην. (Ψαλμ. 101. 8). Ἡ εἰκόνα αὐτὴ τοῦ μονήρους στρουθίου μὲ ἑλκύει τόσον πολύ! Παριστάνει τὴν ψυχὴν εἰς τὴν ἄσβεστη πεῖνά της διὰ τὸ θεῖον. Σᾶν νὰ συμμερίζεται ἡ ψυχή μας τὴν μόνωσιν καὶ φλόγα αὐτοῦ τοῦ στρουθίου.

Μεταξὺ τοῦ Παρεκκλησίου Σου καὶ τοῦ Ναοῦ αὐτοῦ κάτω ἀπὸ τὸ ράσο εἰς τὰ βήματά Σου μὲ τὴν Συνοδείαν Σου εἶναι ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας, ἡ σκιά του εἶναι, ἡ ὁποία περιπατεῖ καὶ λειτουργεῖ καὶ μᾶς εὐλογεῖ.

Ταπεινὸς ὅπως εἶσαι, Παναγιώτατε, εὐλαβής, ἀγαθός, πλήρης πίστεως, ἀπρόσωπος, λευκός, συμβαδίζεις ἐν ἁρμονίᾳ μετὰ τῆς ἱερᾶς Σκιᾶς τοῦ πρώτου Ἐπισκόπου καὶ Ἀποστόλου τῆς πόλεως αὐτῆς, τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου.

Διὰ τὸ σεπτὸν ἀξίωμά Σου, διὰ τὸν Ἅγιον Ἀνδρέαν, διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, διὰ τὸν Χριστόν, θὰ ἤθελα νὰ εἴπω εἰς τὰ διψασμένα ὦτα τοῦ ἀγαθοῦ μας λαοῦ πειὸ λεπτὰ πράγματα, κἄτι σᾶν τὸ νερὸ τῆς βροχῆς τὸ ὁποῖον μιλᾷ μὲ τὸ διψασμένο χορτάρι. Ἐμπιστεύομαι τὸ κἄτι αὐτό, τὶς λέξεις αὐτὲς εἰς τὴν σιωπὴν τοῦ τερματισμοῦ μου τοῦ λόγου μου αὐτοῦ τοῦ σημερινοῦ, καὶ εἰς τὴν εὐλογίαν Σου τὴν Πατριαρχικήν.

Γένοιτο!

ΕΠΙ ΤΗι ΕΟΡΤΗι
ΤΩΝ ΕΙΣΟΔΙΩΝ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

Ἐπέστη καὶ πάλιν ἡ λαμπρὰ ἑορτὴ καὶ σεβάσμιος, καθ' ἣν ἡ Θεοτόκος Μαρία πρὸς τὸν ναὸν τοῦ Κυρίου μετὰ δόξης παρθενικῆς νηπιόθεν ἐμβιβάζεται. Ἐξέλαμψε καὶ πάλιν ἡ χαρμόσυνος καὶ θεία πανήγυρις τῆς ἐμψύχου Κιβωτοῦ τοῦ Θεοῦ, Μαρίας τῆς Θεόπαιδος, ἧτινι λαμπαδουχοῦσιν αἱ παρθένοι προτρέχουσαι. Σκιρτῶσιν αἱ τῶν ἀγγέλων ταξιαρχίαι καὶ πάντων τῶν ἀνθρώπων ἡ πληθύς, ἐξαγγέλλουσαι πανταχοῦ τὰ μεγαλεῖα τῆς μόνης ἀπὸ πασῶν τῶν ἄλλων προεκλεχθείσης εἰς νύμφην τῷ παμβασιλεῖ καὶ δεσπότῃ τῶν ὅλων. Πανηγυρίσωμεν καὶ ἡμεῖς καὶ συνευφρανθῶμεν τῷ πνεύματι ἐν τῇ εὐσήμῳ ἑορτῇ τῆς Μητρὸς τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἐξ ἧς ἤνθησεν ἡ ἀνόρθωσις καὶ ἡ ἀφθαρσία ἡμῶν. Ἐν ᾠδαῖς πνευματικαῖς εὐφημήσωμεν τὸ ὄρος τὸ κατάσκιον, τὸ ὁποῖον ὁ προφήτης Ἀββακοὺμ προεκήρυξε, τὴν ἄμωμον Δέσποιναν, τὴν ἐν αὐτῇ ἀρρήτως τὴν χαρὰν τοῦ κόσμου δεξαμένην. Λαμπροφορήσωμεν πάντες οἱ πιστοὶ καὶ ἐν εὐφροσύνῃ καὶ ἀγαλλιάσει ψυχῆς, ὡς αἱ παρθένοι, τὴν ἁγίαν καὶ ἄφθορον παρθένον μακαρίσωμεν. Αἰνέσωμεν αὐτὴν καὶ μεγαλύνωμεν, ὅτι ἡ τῆς προμήτορος ἡμῶν ἀρὰ διαλύεται, καὶ ἡ ἀνθρωπίνη φύσις εἰς τὸ πρῶτον αὐτῆς ἀξίωμα ἀναμορφοῦται, καὶ πρὸς τὴν ὁμόζυγον ἀρετὴν ἐπαναστρέφεται, καὶ τὴν ἀθανασίαν ὡς νέαν πλάσιν ἀνθωραΐζεται. Εὐχαριστήσωμεν νῦν πάντες τῷ Θεῷ, ὅτι ἡ παγκόσμιος σήμερον θεμελιοῦται σωτηρία.

Ὁ ἄνθρωπος, τὸ τελειότατον τοῦτο τοῦ Θεοῦ δημιούργημα, ἦτο βεβυθισμένος, μετὰ τὴν παρακοὴν τοῦ προπάτορος ἡμῶν Ἀδάμ, εἰς τὸ σκότος καὶ τὴν ἁμαρτίαν, ἐξ ἧς ἐφέρετο γοργῷ τῷ βήματι εἰς τὸ βάραθρον τῆς ἀπωλείας. Οὐδεμία δὲ κτιστὴ δύναμις ἠδύνατο νὰ σώσῃ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν ἐκ τοῦ βεβαίου τούτου ὀλέθρου, ἐπειδὴ πᾶσα πρὸς θάνατον ἁμαρτία ἐστὶν ἀνομία· ἡ δὲ ἀνομία εἶναι ὕβρις πρὸς τὸν Θεόν. Οὐ πρέσβυς, λέγει ὁ προφήτης Ἡσαΐας, οὐδὲ ἄγγελος ἠδύνατο νὰ σώσῃ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὴν αἰώνιον καταδίκην, διότι καὶ οἱ ἄγγελοι, τὰ πνεύματα ταῦτα τὰ ἄφθαρτα καὶ ἀθάνατα, ὡς ὄντα πεπερασμένης δυνάμεως καὶ σοφίας καὶ ἀγαθότητος, καὶ ἂν ἀκόμη ὑποτεθῇ ὅτι ταῦτα προθύμῳ γνώμῃ καὶ διαθέσει θὰ ἐξεμηδενίζοντο πρὸς ἀπελευθέρωσιν ἡμῶν καὶ διάσωσιν, πάλιν δὲν θὰ κατώρθουν τοῦτο, οὐδὲ θὰ παρεῖχον ἡμῖν τὸν τρόπον τῆς ἰατρείας καὶ τῆς μακαριότητος ἡμῶν.

Τί λοιπόν; θὰ κατέλιπε τὸ πλάσμα αὐτοῦ εἰς τέλος ὁ πλάστης ἡμῶν καὶ κηδεμών; Θὰ κατέλιπεν αὐτὸ εἰς τέλος, οὕτω ταλαιπωρούμενον καὶ καθ' ἑκάστην ὑπὸ τῶν παθῶν τυραννούμενον καὶ ἀνδραπο-

διζόμενον; Διότι ἔπρεπε νὰ ἐξευρεθῇ πρόσωπον φύσει ἀγαθόν καὶ σοφὸν καὶ δίκαιον καὶ ἰσχυρόν. Ἀγαθὸν μέν, ἵνα μὴ παρίδῃ τοῦ οἰκείου πλάσματος τὴν ἀσθένειαν· σοφὸν δέ, ἵνα γνωρίζῃ τὸν τρόπον τῆς ἰατρείας ἡμῶν· δίκαιον δὲ πάλιν, ἵνα μὴ τυραννικὴν ἀπεργάσηται τὴν ἐλευθερίαν τῶν ἑκουσίως τῇ ἁμαρτίᾳ δεδουλωμένων· δυνατὸν δὲ τέλος καὶ ἰσχυρόν, ἵνα μὴ ἀτονήσῃ εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς σωτηρίας ἡμῶν. Καὶ τὸ πρόσωπον τοῦτο, ἐν ᾧ πάντα ταῦτα ἀπολύτως συνεκεντροῦντο καὶ ἐνυπῆρχον, τὸ πρόσωπον, τὸ ὑπερβαῖνον τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ἦτο ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰ. Χριστός· ὃς καὶ μόνος δύναται δοῦναι ἐξίλασμα τῷ Θεῷ ὑπὲρ πάντων ἡμῶν, «ὃν προέθετο ὁ Θεὸς ἱλαστήριον διὰ τῆς πίστεως ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι» (Ρωμ. γ', 25).

Καὶ ὅτε ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν Υἱὸν αὐτοῦ «ἱλασμὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν» (α Ἰωάν. δ', 10), γεννώμενον ἐκ γυναικός, ἐκ τῆς ἁγνῆς καὶ κεχαριτωμένης κόρης, τῆς Παρθένου Μαρίας, τὴν ὁποίαν πρὸ αἰώνων προώρισε νὰ γίνῃ μήτηρ τοῦ πλάστου ἡμῶν καὶ λυτρωτοῦ καὶ σωτῆρος· «ἔδει, ἀναφωνεῖ ἱερός τις πατήρ, ἔδει τὴν ἐξ αὐτῶν σπαργάνων, ἁγνὸν μὲν τὸ σῶμα, ἁγνὴν δὲ τὴν ψυχήν, ἁγνοὺς δὲ τοὺς λογισμοὺς κρείττονι λόγῳ συντηρήσασαν μητέρα ταύτην προορισθῆναι τοῦ πλάσαντος». Ἐκ βρέφους, ναί, καθηγιάσθη ἡ σεβασμία παρθένος ὡς τερπνὸν τοῦ Θεοῦ παλάτιον, διὰ τὸ τοῦ σώματος ἀκηλίδωτον, διὰ τὸ τῆς παρθενίας ὑπέρλαμπρον, διὰ τὸ τῆς ἁγνείας ἀμόλυντον, διὰ τὸ τῆς ψυχῆς πρὸς τὸ τοῦ κρείττονος ἀμετάπτωτον.

Καὶ ἀναπολῶ τὴν στιγμὴν ταύτην τὰ ὅσον τολμηρά, τοσοῦτον καὶ ἀληθῆ ἐκεῖνα λόγια Διονυσίου τοῦ Ἀρειοπαγίτου, καθ' ἃ ὁ πανάγαθος Θεός, δι' ὑπερβολὴν τῆς ἀγάπης αὐτοῦ, ἣν ἔχει πρὸς τὸ ἑαυτοῦ πλάσμα, τὸν ἄνθρωπον, «ἔξω ἑαυτοῦ γίνεται»· καὶ ἐνῷ εἶναι ὑπεράνω πάντων, συγκαταβαίνει πρὸς τὰ κτίσματα αὐτοῦ· «πρὸς τὸ ἐν πᾶσιν, ὥς λέγει, κατάγεται», ἵνα μεταδώσῃ εἰς ταῦτα τὴν ἀγαθότητα αὐτοῦ. Καὶ γίνεται λοιπὸν αὐτὸς ὁ Θεὸς ἄνθρωπος, καὶ τὴν βραχύτητα τῆς σαρκὸς ὑποδύεται, καὶ τὸ ταπεινὸν τοῦ σώματος ἀμφιέννυται, διὰ νὰ σώσῃ τὸν ἄνθρωπον. Ὢ παράδοξον μυστήριον! μυστήριον πιστευόμενον, οὐ πολυπραγμονούμενον· θαυμαζόμενον, οὐκ ἐρευνώμενον· ὑμνολογούμενον, οὐκ ἐξιχνιαζόμενον· τιμώμενον, οὐ ζυγοστατούμενον· ποθούμενον, οὐ καταλαμβανόμενον!

Ἀναλογισθῶμεν ἤδη, ὅτι «πᾶσα παράβασις καὶ παρακοὴ ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν» (Ἑβρ. β', 2), καὶ συγκρίνωμεν τὰς ἀνομίας ἡμῶν καὶ τὰ ἁμαρτήματα πρὸς τὴν παράβασιν καὶ τὴν τιμωρίαν τοῦ

προπάτορος ἡμῶν Ἀδάμ, καὶ θὰ ἴδωμεν ὅτι ἡ παράβασις ἐκείνου εἶναι κατὰ πολὺ ἐλαφροτέρα. Ἐπειδὴ ἐγένετο « φθόνῳ τοῦ διαβόλου » (Σοφ. Σολ. β΄, 24)· ἐπειδὴ παρέβη τὴν θείαν ἐντολήν, πρὶν ἢ ἴδῃ θεὸν σωματωθέντα δι᾿ ἡμᾶς καὶ προσπαγέντα ἐν τῷ σταυρῷ « εἰς ἀθέτησιν ἁμαρτίας » (Ἑβρ΄. θ, 26). « οὐκ ἔστιν ἴσον, ἀναφωνεῖ καὶ ὁ τῆς Θεσσαλονίκης Γρηγόριος, οὐκ ἔστιν ἴσον πρὸ τῆς πείρας ἐθελῆσαι γεύσασθαι θανασίμου τινὸς βοτάνης, καὶ μετὰ τὸ μαθεῖν διὰ πείρας θανάσιμον οὖσαν, ἀπὸ ταύτης ποθεῖν ἐσθίειν... Δι᾿ ὃ καὶ περισσότερον ἡμῶν ἕκαστος, ἢ ὁ Ἀδάμ ἐκεῖνος, μεμπτέος ἐστὶ καὶ κατάκριτος » (Ὁμ. εἰς τὴν α΄ Αὐγ).

Σκεφθῶμεν εἰσέτι, πῶς ἐξοργίζεται ὁ δίκαιος Θεός, καὶ πῶς τιμωρεῖ τὴν παράβασιν τοῦ θείου αὐτοῦ νόμου, καὶ θὰ ὁμολογήσωμεν πάντες, « ἐὰν μὴ ἡ καρδία ἡμῶν πέπηγεν ὡς λίθος » (πρβλ. Ἰώβ μα΄, 15), ὅτι ἡ ἀνομία εἶναι ἡ μεγαλειτέρα ἀπείθεια καὶ ὕβρις πρὸς τὸν δημιουργὸν καὶ πατέρα ἡμῶν, καὶ ὅτι ἑπομένως ὀφείλομεν ταύτην παντὶ τρόπῳ ν᾿ ἀποφεύγωμεν.

Ἀλλὰ τί νῦν ἡμεῖς νὰ εἴπωμεν ἢ τί νὰ προσάξωμεν πρὸς τὴν πηγὴν τὴν ἐσφραγισμένην, τὴν πύλην τὴν ἀδιόδευτον, τὴν νύμφην τὴν ἄσπιλον, « τὴν ὡς στελέχη καπνοῦ τεθυμιαμένην σμύρναν καὶ λίβανον ἀπὸ πάντων κονιορτῶν μυρεψοῦ; » (Ἀσμ. ἀσμάτ. γ΄, 6). Ποίας τερπνὰς ὑμνολογίας νὰ ἐξυφάνωμεν πρὸς τὴν μητέρα τῆς ὄντως ζωῆς, δι᾿ ἧς τοῦ γένους ἀφῄρηται τὸ ἀρρώστημα καὶ ἡ ἐν παραδείσῳ μακαριότης παρρησιάζεται; Ἀλλὰ καὶ τί θὰ ἠδύνατο νὰ προσφέρῃ πρὸς τὴν ἀκήρατον κόρην καὶ ἀειπάρθενον ἡ τῶν λόγων ἐπέκτασις καὶ ποικιλία; Διότι πρὸ τῶν θαυμασίων τῆς θεομήτορος πᾶσα ἰσχὺς λόγων ἐξασθενεῖ, καὶ πᾶς νόμος ἐγκωμίων ἐλαττοῦται καὶ ἀτονεῖ, ὁ δὲ ἀνθρώπινος λογισμὸς ἰλιγγιᾷ καὶ ἀμηχανίᾳ συνέχεται.

Διὸ καὶ διακόπτων τὴν γραφὴν ταῦτα καὶ μόνα ἐπιπροσθέτω καὶ ταῦτα ἀντιβολῶ καὶ παρακαλῶ καὶ ἱκετεύω Σε, Παντάνασσα Δέσποινα. Σύ, ἡ μόνη ἐν γυναιξὶν εὐλογημένη, ἥτις τριετίζουσα εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων ὑπὸ τῶν ἐνθέων γεννητόρων Σου σήμερον εἰσάγεσαι, τὴν θείαν βοήθειαν εἰς πάντας ἡμᾶς ἐξαπόστειλον ταῖς μητρικαῖς πρεσβείαις Σου. Σύ, ἡ ἄμωμος καὶ καλὴ περιστερά, ἡ σάρκα τῷ Πλάστῃ ἀφράστως δανείσασα, τοὺς Σοὺς ὑμνητὰς διαφύλαξον καὶ παντὶ τῷ κόσμῳ τὴν εἰρήνην τοῦ Θεοῦ βραβευθῆναι μεσίτευσον « ἵνα ἤρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι » (α΄. Τιμ. β΄, 2).

21 Ν/βρίου 1939.

† Ο ΝΑΖΙΑΝΖΟΥ ΦΙΛΟΘΕΟΣ
Μ. Ἱεροκῆρυξ.

ΠΡΟΣ ΣΕΛΕΥΚΟΝ

Τὸ πρὸς Σέλευκον ἔπος Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ εἶναι ἔπος διδακτικὸν καὶ παραινετικόν, ἐμπεριέχον χρησίμους συμβουλὰς καὶ διδασκαλίας περὶ τοῦ ἁρμόζοντος εἰς χριστιανὸν ἤθους καὶ περὶ τῶν καταλλήλων δι' αὐτὸν μελετῶν, μαθημάτων καὶ γνώσεων. Ὡς τοιοῦτον ἔχει μεγάλην συγγένειαν πρὸς τὸ περισπούδαστον ἔργον τοῦ Μ. Βασιλείου «Παραίνεσις πρὸς τοὺς νέους πῶς ἂν ἐκ τῶν ἑλληνικῶν ὠφελοῖντο λόγων». Ὅπως δὲ τοῦτο ἐγράφη μὲν κυρίως διὰ τοὺς ἀνεψιοὺς τοῦ σοφωτάτου Ἐπισκόπου τῆς Καισαρείας, ἀλλὰ ἐνέχει γενικὸν καὶ αἰώνιον ἐνδιαφέρον, τοιουτοτρόπως καὶ ἡ πρὸς Σέλευκον ἔμμετρος παραίνεσις τυγχάνει λίαν ἐνδιαφέρουσα καὶ εὐχαρίστως ἀναγινώσκεται ἀπὸ κάθε φιλομαθῆ ἐπιθυμοῦντα νὰ ἐνδιατρίβη εἰς ὠφελίμους μελέτας. Ἡ συγγένεια μεταξὺ τῶν δύο ἔργων δὲν ἔγκειται μόνον εἰς τὰς ἀναπτυσσομένας ἰδέας καὶ τὸν τρόπον τῆς διατυπώσεως αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς εἰκόνας, εἰς τὰ παραδείγματα, οὐχὶ δὲ σπανίως καὶ εἰς αὐτὰς τὰς χρησιμοποιουμένας λέξεις. Δὲν εἶναι ἄλλως τε ἄγνωστος ἡ πνευματικὴ ἐπαφὴ καὶ συναδέλφωσις μεταξὺ Γρηγορίου καὶ Μ. Βασιλείου. Ἡ διαφορὰ ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἶναι μόνον ὅτι ἡ μὲν «Παραίνεσις» τοῦ Μ. Βασιλείου, ὡς κύριον θέμα ἔχει ἀποκλειστικῶς τὸ τὶ πρέπει νὰ προσλαμβάνωμεν ἐκ τῆς μελέτης συγγραμμάτων, βίου καὶ ἔργων τοῦ ἀρχαίων, ἐνῶ τὸ πρὸς Σέλευκον ἔπος πραγματεύεται ὄχι μόνον τοῦτο ἀλλὰ καὶ περὶ πλούτου, περὶ σεμνῆς ζωῆς, περὶ χριστιανοπρεποῦς πολιτείας, περὶ τοῦ τρόπου τῆς μορφώσεως καὶ περὶ τῶν κανονικῶν βιβλίων τῆς Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης, ἅτινα ἀπαριθμεῖ ἓν πρὸς ἓν ἀπὸ τῆς Γενέσεως μέχρι τῆς Ἀποκαλύψεως. Καὶ ἐν ἀρχῇ παραινεῖ τὸν Σέλευκον νὰ ἀσκῇ τρόπον

πρᾶον, ταπεινόν, ἐγκρατῆ, στερρόν, γλυκὺν
ἀβάσκανον, δίκαιον, ἀνδρεῖον, σοφὸν
σεμνόν, φιλεργόν, εὐσταθῆ καὶ σώφρονα.

Ὁ πλοῦτος τοῦ ἐναρέτου ἤθους εἶναι ὁ μόνος ἀσφαλὴς καὶ βέβαιος ὡς φυλασσόμενος ἐντὸς «ἀσωμάτων δόμων» καὶ «ψυχῆς ταμείοις ἀσφαλῶς τηρούμενος» ἀντιθέτως πρὸς τὸν ἀσταθῆ πλοῦτον τοῦ χρήματος, ὁ ὁποῖος δὲν ἀποτελεῖ ἀναπόσπαστον μέρος τοῦ ἑαυτοῦ μας. Διὰ τοῦτο δεῖ:

Μὴ χρήμασι τοσοῦτον ἀλλὰ τῷ τρόπῳ
πλουτεῖν. Τὸν σὸν γὰρ τοῦτο. Τὰ δὲ χρήματα
παίζει πλανῶντα τὴν φιλόπλουτον νόσον
ἄλλοις ἀπ' ἄλλων προσγελᾶν πεφυκότα

πόρνης ἀπίστου τὸν τρόπον μιμούμενα
πολλοὺς ἐραστὰς ποικίλως μωκωμένης
συνόντα καὶ φεύγοντα καὶ κολλώμενα
τούτοις ἐκείνοις, οὐδενὶ δὲ γνησίως.
Τὸ γὰρ βέβαιον οὐκ ἔχει πλούτου φύσις
λάβροις θαλάσσης κύμασιν εἰκασμένη
κυρτουμένοις, πίπτουσιν ἀστάτῳ φορᾷ.

Οἱ ὡραῖοι αὐτοὶ στίχοι ὑπενθυμίζουν ἀμέσως τὸ σχετικὸν τρίστιχον τοῦ Σόλωνος, οὗτινος ἠμποροῦν νὰ θεωρηθοῦν ὡς ἀνάπτυξις:

Οὐ διαμειψόμεθα τῆς ἀρετῆς τὸν πλοῦτον.
Ἀρετὴ μὲν γὰρ ἔμπεδον ἀεί· χρήματα
δ' ἀνθρώπων ἄλλοτε ἄλλος ἔχει.

Παρὰ τὸν πλοῦτον ὅμως τῆς χρηστότητος τοῦ ἤθους, ἀπαραίτητος εἶναι καὶ ἡ μόρφωσις τοῦ νοῦ, διὰ τῆς ὁποίας ἀποκτῶμεν τὴν ἱκανότητα νὰ ἐμβαθύνωμεν καλλίτερον εἰς τὰς ἀληθείας τῶν Γραφῶν. Ἡ μελέτη καὶ κατανόησις τῆς Ἱερᾶς Βίβλου ἀπαραιτήτως ἀπαιτεῖ ἐκπαίδευσιν καὶ προγύμνασιν τοῦ νοητικοῦ τῆς ψυχῆς διὰ τῆς θύραθεν σοφίας, ἡ ὁποία εἶναι οὕτως εἰπεῖν εἰσαγωγὴ εἰς τὴν ἔσωθεν. Εἶναι πολὺ ἐνδιαφέροντες οἱ σχετικοὶ στίχοι τοῦ πρὸς Σέλευκον ἔπους, στίχοι συνοψίζοντες ὅσα διὰ μακρῶν ἀναπτύσσονται εἰς τὴν Παραίνεσιν τοῦ Μ. Βασιλείου.

Τοῦτο μὲν ὄντως ὄντα σὸν γνήσιον
πλοῦτον φυλάττων, σμῆχε τοῖς μαθήμασι
βίβλοις ποιητῶν, ἱστορικῶν συγγράμμασι
καὶ ταῖς τρεχούσαις ρητόρων εὐγλωττίαις
λεπταῖς τε μερίμναις φιλοσόφων ἀσκούμενος.
Τούτοις δ' ἅπασιν ἐμφρόνως ἐντύγχανε
σοφῶς ἁπάντων συλλέγων τὸ χρήσιμον
φεύγων δ' ἑκάστου τὴν βλάβην κεκριμένως
σοφῆς μελίττης ἔργον μιμούμενος
ἥτις ἐφ' ἅπασιν ἄνθεσι καθιζάνει
τρυγᾷ δ' ἑκάστου πανσόφως τὸ χρήσιμον
αὐτὴν ἔχουσα τὴν φύσιν διδάσκαλον.
Σὺ δ' ἐκ λογισμοῦ, τῶν μὲν ἀφθόνως δρέπου
τῶν ὠφελούντων, εἴ τι δὲ βλάβην φέρει
συνεὶς τὸ φαῦλον ὀξέως ἀφίπτασο.
Ὠκύπτερος γάρ ἐστιν ἀνθρώποις ὁ νοῦς.
Ὥσθ' ὅσα μὲν αὐτοῖς εἰς ἀρετὴν ἐγκώμια
ὑμνοῦσιν αὐτὴν ἐγράφη καὶ τοὔμπαλιν
κακίαν ψέγουσι, ταῦτα σὺ σπουδῇ μαθὼν

καὶ νοῦν φύλασσε καὶ χάριν τῆς λέξεως.
Ἃ δ' εἰς θεοὺς ἔγραψαν ἐν λήρῳ πλατεῖ
μύθους ἀσέμνους, δαιμόνων διδάγματα
μύθουςγ ἔλωτος ἀξίους καὶ δακρύων
ταῦθ' ὡς βρόχους τε καὶ πάγας ἀποστρέφου.
Ἄμφω δ' ἀναγνούς, τοὺς θεοὺς καὶ τοὺς λόγους
θεοὺς γελοίους καὶ λόγους ἐρασμίους
καταφρόνει μὲν τῶν φιληδόνων θεῶν
λόγους δὲ τιμῶν ὥς περ ἐξ ἑνὸς φυτοῦ
καὶ τὰς ἀκάνθας φεῦγε καὶ ῥόδον δρέπου.

Ἀφοῦ λοιπὸν ὡς ἐν παλαίστρᾳ προγυμνασθῇ ὁ νοῦς εἰς τὰ ποικίλα συγγράμματα τῶν θύραθεν συγγραφέων, τότε ἂς ἐπιχειρήσῃ νὰ μελετήσῃ καὶ νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς τὰς θεοπνεύστους Γραφάς. Μέγας ὁ πλοῦτος τῶν δύο Διαθηκῶν «τῆς μὲν Παλαιᾶς, τῆς δὲ καὶ Καινῆς ἀεί. Καινὴ γάρ ἐστι, δεύτερον γεγραμμένη καὶ τὴν μετ' αὐτὴν μηκέθ' ἕξουσα τρίτην».

Στενὴ καὶ τεθλιμμένη ὠνομάσθη ἡ ὁδὸς τῆς ἀρετῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀληθείας ἡ ὁδὸς εἶναι στενὴ καὶ πολλοὶ ἐξωλίσθησαν καὶ κατεῤῥάγησαν εἰς βαθύκρημνον πλάνην

Σαβέλλιος μὲν πρὸς Ἰουδαίους βλέπων
εἰδωλολάτρας δ' Ἄρειος μιμούμενος!

Καὶ ἐν πρώτοις πρέπει νὰ διακρίνωμεν τὰ γνήσια ἀπὸ τὰ ψευδώνυμα βιβλία τῶν Διαθηκῶν. Τὰ νόθα βιβλία ὁμοιάζουν παράσημα παραχαραγμένα καὶ κίβδηλα νομίσματα, τὰ ὁποῖα φέρουν ἐπιγραφὴν ἢ εἰκόνα βασιλέως χωρὶς νὰ εἶναι ἄδολον τὸ ὑλικὸν ἐξ οὗ κατεσκευάσθησαν. Γνήσια δὲ τῆς Π. Διαθήκης βιβλία θεωρητέα ἡ Πεντάτευχος τοῦ Μωϋσέως, ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ, οἱ Κριταί, ἡ Ρούθ, αἱ τέσσαρες βίβλοι τῶν Βασιλειῶν, αἱ δύο τῶν Παραλειπομένων, ὁ Ἔσδρας Α' καὶ Β', ὁ Ἰώβ, οἱ ψαλμοὶ τοῦ Δαβίδ «ἐμμελὲς ἄκος» αἱ τρεῖς Παροιμίαι Σολομῶντος, ὁ Ἐκκλησιαστής, τὸ Ἆσμα τῶν ᾀσμάτων. Εἰς ταῦτα προστίθενται τὰ βιβλία τῶν προφητῶν Ὠσῆς, Ἀμώς, Μιχαία, Ἰωήλ, Ἰωνᾶ, Ἀββία, Ναούμ, Ἀββακούμ, Σοφονίου, Ἀγγαίου, Ζαχαρίου, Μαλαχίου, Ἠσαΐου, Ἱερεμία, Ἰεζεκιήλ καὶ Δανιήλ, εἰς τοὺς ὁποίους «προσεγκρίνουσι τὴν Ἐσθήρ τινες».

Τὰ δὲ περὶ Καινῆς Διαθήκης ἀπασχολοῦν εἴκοσι καὶ ὀκτὼ στίχους τοῦ ἔπους, τοὺς ὁποίους παραθέτομεν ὡς δεῖγμα τῆς στιχοπλόκου δυνάμεως τοῦ Γρηγορίου καὶ ὡς σαφὲς μαρτύριον τῆς γνώμης περὶ τῆς γνησιότητος τῶν εὐαγγελικῶν κειμένων, γνώμης ἐγκύρου προερχομένης ἀπὸ Διδάσκαλον τῆς Ἐκκλησίας, πρωτοβαθμίου θεολογικοῦ καὶ φιλολογικοῦ κύρους.

Καινῆς Διαθήκης ὥρα μοι βίβλους λέγειν.
Εὐαγγελιστὰς δέχου τέσσαρας μόνους

Ματθαῖον εἶτα Μᾶρκον, ᾧ Λουκᾶν τρίτον
προσθεὶς ἀρίθμει τὸν Ἰωάννην χρόνῳ
τέταρτον, ἀλλὰ πρῶτον ὕψει δογμάτων.
Δέχου δὲ βίβλον Λουκᾶ καὶ τὴν δευτέραν
τὴν τῶν καθολικῶν Πράξεων Ἀποστόλων
τὸν τῶν ἐθνῶν κήρυκα τὸν Ἀπόστολον
Παῦλον σοφῶς γράψαντα ταῖς ἐκκλησίαις
ἐπιστολὰς δὶς ἑπτὰ Ρωμαίων μίαν
ᾗ χρὴ συνάπτειν πρὸς Κορινθίους δύο
τὴν πρὸς Γαλάτας τε καὶ πρὸς Ἐφεσίους
τὴν ἐν Φιλίπποις εἶτα τὴν γεγραμμένην
Κολοσσαεῦσι, Θεσσαλονικεῦσι δύο
δύο Τιμοθέῳ, Τίτῳ δὲ καὶ Φιλήμονι
μίαν ἑκατέρῳ καὶ πρὸς Ἑβραίους μίαν.
Τινὲς δέ φασι τὴν πρὸς Ἑβραίους νόθον
οὐκ εὖ λέγοντες, γνησία γὰρ ἡ χάρις.
Εἶεν. Τί λοιπόν; Καθολικῶν ἐπιστολῶν
τινὲς μὲν ἑπτά φασιν, οἱ δὲ τρεῖς μόνας
χρῆναι δέχεσθαι· τὴν Ἰακώβου μίαν
μίαν δὲ Πέτρου τὴν τ' Ἰωάννου μίαν.
Τινὲς δὲ τὰς τρεῖς καὶ πρὸς αὐταῖς τὰς δύο
Πέτρου δέχονται, τὴν Ἰούδα δ' ἑβδόμην.
Τὴν δ' Ἀποκάλυψιν τοῦ Ἰωάννου πάλιν
τινὲς μὲν ἐγκρίνουσιν, οἱ πλείους δέ γε
νόθον λέγουσιν. Οὗτος ἀψευδέστατος
κανὼν ἂν εἴη τῶν θεοπνεύστων Γραφῶν.

Τρεῖς ἑκατοντάδες, τρεῖς δεκάδες καὶ τρεῖς μονάδες στίχων ἰαμβικῶν ἀποτελοῦν τὸ ὑλικὸν τοῦ πρὸς Σέλευκον ἔπους τοῦ Γρηγορίου. Τὸ ὅλον ἔργον διαπνέει πατρικὴ ἀγάπη τοῦ γράψαντος πρὸς τὸν εἰς ὃν ἀπευθύνεται. Ὁ Σέλευκος οὗτος — πρόσωπον γνωστὸν καὶ ἄλλοθεν — εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς προσφωνεῖται ὡς καλὸς κἀγαθὸς υἱός, εὐγενοῦς ρίζης κλάδος περαιτέρω δὲ ἐκδηλοῦται ἡ πρὸς αὐτὸν ἐκτίμησις ὡς «ἀστέρος πολλοῖς νέοις καὶ γέρουσι.» Ἡ οἰκειότης τοῦ ὕφους καὶ ἡ πατρικότης τοῦ τόνου τῶν στίχων μᾶς ἔρχεται σήμερον ὡς θωπευτικὴ ἀπήχησις εὐρύθμως διδασκούσης ἀγάπης ἑνὸς ἐκ τῶν Μεγάλων τοῦ Δ΄ αἰῶνος Ἱεραρχῶν καὶ Διδασκάλων, ὁ ὁποῖος περὶ τὰς δυσμὰς τοῦ βίου ἐξέπεμπεν ἀκτῖνας ἱλαροῦ φωτός, ὀλίγον χρόνον πρὶν ἢ ὁ ἀστήρ του μεταστῇ ἐκ τοῦ ὁρατοῦ εἰς τὸν νοητὸν ὁρίζοντα.

† Ο ΕΛΑΙΑΣ ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ

ΚΑΝΟΝΕΣ ΚΑΙ ΟΔΗΓΙΑΙ ΠΡΟΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΜΟΝ ΤΩΝ ΠΑΣΧΑΛΙΩΝ ΠΙΝΑΚΩΝ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Ὅταν τὸ ἅγιον πάσχα πίπτῃ τῇ 29, 28, 27, 26, 25, 24, 23, 22*, ἀπριλίου, μεταξὺ τῆς κυριακῆς μετὰ τὰ φῶτα καὶ τῆς κυριακῆς τοῦ τελώνου καὶ φαρισαίου μεσολαβοῦσι 4 κυριακαί, καθ' ἃς ἀναγινώσκονται τὰ ἐν τῷ πίνακι 3 σημειούμενα εὐαγγέλια καὶ ἀπόστολοι.

ΠΙΝΑΞ 3.

Τὸ ἅγιον πάσχα τῇ 29, 28, 27, 26. 25, 24, 23, 22, ἀπριλίου*		
	ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ
	Κυρ. — μετὰ τὰ φῶτα.	Κυρ. — μετὰ τὰ φῶτα
1	Κυρ. ιβ' Λουκᾶ τῶν 10 λεπρῶν.	Κυρ. κθ' Περίοδος Δ'.
2	Κυρ. ιδ' Λουκᾶ τοῦ τυφλοῦ.	Κυρ. λα' ,, ,, ,,
3	Κυρ. ιε' Λουκᾶ τοῦ Ζακχαίου.	Κυρ. λβ' ,, ,, ,,
4	Κυρ ιζ' Ματθαίου τῆς Χαναναίας.	Κυρ. ιζ' ,, ,, Β'.
	Κυρ. ις' Λουκ. τοῦ τελ. καὶ φαρισαίου.	Κυρ. λγ' τοῦ τελ. καὶ φαρισ.

Ὅταν τὸ ἅγιον πάσχα πίπτῃ τῇ 22, 21, 20, 19, 17, 16, 15*, ἀπριλίου, μεταξὺ τῆς κυριακῆς μετὰ τὰ φῶτα καὶ τῆς κυριακῆς τοῦ τελώνου καὶ φαρισαίου μεσολαβοῦσι 3 κυριακαί, καθ' ἃς ἀναγινώσκονται τὰ ἐν τῷ πίνακι 4 σημειούμενα εὐαγγέλια καὶ ἀπόστολοι.

ΠΙΝΑΞ 4.

Τὸ ἅγιον πάσχα τῇ 22, 21, 20, 19, 18, 17, 16, 15, ἀπριλίου*		
	ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ
	Κυρ. — μετὰ τὰ φῶτα.	Κυρ. — μετὰ τὰ φῶτα.
1	Κυρ. ιβ' Λουκᾶ, τῶν 10 λεπρῶν.	Κυρ. κθ' Περίοδος Δ'.
2	Κυρ. ιε' Λουκᾶ, τοῦ Ζακχαίου.	Κυρ. λβ' ,, ,, ,,
3	Κυρ. ιζ' Ματθ. τῆς Χαναναίας.	Κυρ. ιζ' ,, ,, Β.'
	Κυρ. ις' Λουκ. τοῦ τελ. καὶ φαρισαίου.	Κυρ. λγ' τοῦ τελ. καὶ φαρισ.

Ὅταν τὸ ἅγιον πάσχα πίπτῃ τῇ 15, 14, 13, 12, 11, 10, 9, 8*, ἀπριλίου, μεταξὺ τῆς κυριακῆς μετὰ τὰ φῶτα καὶ τῆς κυριακῆς τοῦ τελώνου καὶ φαρισαίου μεσολαβοῦσι 2 κυριακαί, καθ' ἃς ἀναγινώσκονται τὰ ἐν τῷ πίνακι 5 σημειούμενα εὐαγγέλια καὶ ἀπόστολοι.

ΠΙΝΑΞ 5.

Τὸ ἅγιον πάσχα τῇ 15, 14, 13, 12, 11, 10, 9, 8, ἀπριλίου*		
	ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ
	Κυρ. — μετὰ τὰ φῶτα	Κυρ. — μετὰ τὰ φῶτα.
1	Κυρ. ιβ' Λουκ. τῶν 10 λεπρῶν	Κυρ. κθ' Περίοδος Δ'.
2	Κυρ. ιε' Λουκᾶ, τοῦ Ζακχαίου	Κυρ. λβ' ,, ,, ,,
	Κυρ. ις' Λουκ. τοῦ τελ. καὶ φαρισαίου	Κυρ. λγ' τοῦ τελ. εἰς φαρισ.

(*) Ὅταν τὸ ἔτος τοῦ πάσχα τούτου ἦνε δίσεκτον.

Ὅταν τό ἅγιον πάσχα πίπτῃ τῇ 8, 7, 6, 5, 4 ἀπριλίου, μεταξὺ τῆς κυριακῆς μετὰ τὰ φῶτα καὶ τῆς κυριακῆς τοῦ τελώνου καὶ φαρισαίου μεσολαβεῖ 1 μόνον κυριακή, καθ' ἣν ἀπόστολος καὶ εὐαγγέλιον ἀναγινώσκονται τὰ ἐν τῷ πίνακι 6 σημειούμενα.

ΠΙΝΑΞ 6.

Τὸ ἅγιον πάσχα τῇ 8, 7, 6, 5, 4, ἀπριλίου		
	ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ
1	Κυρ. — μετὰ τὰ φῶτα Κυρ. ιε΄ Λουκᾶ, τοῦ Ζακχαίου Κυρ. ις΄ Λουκ. τοῦ τελ. καὶ φαρισαίου	Κυρ. μετὰ τὰ φῶτα Κυρ. λβ΄ Περίοδος Δ΄. Κυρ. λγ΄ τοῦ τελ. καὶ φαρισ.

Αἱ δεσποτικαὶ ἑορταὶ ἔχουσιν ἰδίους ἤχους καὶ ἀποστόλους καὶ ἴδια εὐαγγέλια τοῦ ὄρθρου καὶ τῆς λειτουργίας.

Ὅταν ἐν κυριακῇ συμπέσῃ μνήμη ἑορταζομένου ἁγίου, εὐαγγέλιον μὲν ἀναγινώσκεται τὸ τῆς κυριακῆς, ἀπόστολος δὲ τοῦ ἑορταζομένου ἁγίου. (*).

Ὁσάκις ἡ ἑορτὴ τῶν Θεοφανείων πίπτῃ ἐν ἡμέρᾳ σαββάτῳ οὐχὶ ἡ ἑπομένη κυριακὴ τῆς 7 ἰανουαρίου, ἀλλ' ἡ κυριακὴ ἡ πίπτουσα τῇ 14 ἰανουαρίου ἐστιν ἡ κυριακὴ μετὰ τὰ φῶτα. (Τυπ. Μεγ. Ἐκκλ. σελ. 154, σημείωσις 5·)

Κυριακή, πίπτουσα τῇ 26, 27, 28, 29 δεκεμβρίου, ἐστὶ κυριακὴ μετὰ τὴν Χριστοῦ γέννησιν.

Κυριακή, πίπτουσα τῇ 30, 31, δεκεμβρίου, καὶ τῇ 2, 3, 4, 5 ἰανουαρίου, ἐστὶ κυριακὴ πρὸ τῶν φώτων.

ΣΕΛΗΝΗΣ ΚΥΚΛΟΙ ΚΑΙ ΣΕΛΗΝΗΣ ΘΕΜΕΛΙΟΝ

Σελήνης κύκλος, ἢ χρυσοῦς ἀριθμός, ἢ numerus aureus, ἢ nombre d'or ἔτους τινὸς καλεῖται ὁ ἀριθμὸς τῆς τάξεως, ἣν ἔχει τοῦτο ἐν τῇ ἐννεακαιδεκαετηρίδι, εἰς ἣν ἀνήκει.

Σελήνης θεμέλιον καλεῖται ἡ ἡλικία τῆς σελήνης κατὰ τὴν πρώτην μαρτίου ἑκάστου ἔτους.

(*) Ἑορταζόμενοι ἅγιοι λέγονται οἱ ἐν τῷ τυπικῷ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ἀναφερόμενοι.

ΠΙΝΑΞ Ζ'.

Η	Α	Γ	Ε
Κύκλοι	Έτους διὰ 19	Σελ. Θεμέλιον	Σελ. Θεμέλιον
17	0	29	28
18	1	10	9
0	2	21	20
1	3	2	1
2	4	13	12
3	5	24	23
4	6	5	4
5	7	16	15
6	8	27	26
7	9	8	7
8	10	19	18
9	11	0	29
10	12	11	10
11	13	22	21
12	14	3	2
13	15	14	13
14	16	25	24
15	17	6	5
16	18	17	16
Σελήνης	Ὑπόλοιπον	1900 — 2199	2200 — 2299
Θ	Β	Δ	Ζ

Ἵνα εὕρωμεν τὸν κύκλον τῆς σελήνης καὶ τὸ θεμέλιον τῆς σελήνης τοῦ ἔτους 1945, διαιροῦμεν τὸ ἔτος τοῦτο διὰ τοῦ 19 καὶ εὑρίσκομεν ὑπόλοιπον 7.

Εἶτα ἀποβλέπομεν εἰς τὸν πίνακα Ζ, καὶ ἐν τῇ στήλῃ ΑΒ εὑρίσκομεν τὸ ὑπόλοιπον 7. Ἀριστερὰ μὲν τοῦ 7 ἐν τῇ στόλῃ ΗΘ εὑρίσκεται ὁ ἀριθμὸς 5, ὅστις δεικνύει ὅτι ὁ κύκλος τῆς σελήνης τοῦ ἔτους 1945 εἶνε πέμπτος ε'. Δεξιὰ δὲ τοῦ ὑπολοίπου 7 ἐν τῇ στήλῃ ΓΔ εὑρίσκεται ὁ ἀριθμός 16, ὅστις δεικνύει ὅτι τὸ θεμέλιον τῆς σελήνης τοῦ ἔτους 1945 εἶνε 16, δηλαδὴ ἡ σελήνη ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς πρώτης μαρτίου τοῦ ἔτους 1945 εἶνε 16 ἡμερῶν.

Τὸ 0 ἐν τῇ στήλῃ ΗΘ σημαίνει ὅτι ὁ κύκλος τῆς σελήνης εἶνε 19. Τὸ 0 ἐν τῇ στήλῃ ΓΔ σημαίνει ὅτι τὸ θεμέλιον τῆς σελήνης εἶνε 30 ἡμερῶν.

Τὸ ἔτος 2285 διαιρούμενον διὰ τοῦ 19 ἀφίνησιν ὑπόλοιπον 5. Δεξιά τοῦ 5 εὑρίσκομεν σελήνης κύκλον μὲν 3, σελήνης θεμέλιον δὲ 23 στήλῃ ΕΖ

ΚΥΚΛΟΣ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ

Κύκλος τοῦ ἡλίου καλεῖται ἡ ἐξ 28 ἐτῶν ἀποτελουμένη χρονικὴ περίοδος, καθ' ἣν εἰς τὰς αὐτὰς ἡμερομηνίας ἐπανέρχονται αἱ αὐταὶ ἡμέραι τῆς ἑβδομάδος.

Ἵνα εὕρωμεν τὸν κύκλον τοῦ ἡλίου τοῦ ἔτους 1940 ἀφαιροῦμεν ἀπ' αὐτοῦ 1912 καὶ τὴν διαφορὰν 1940—1912=28 διαιροῦμεν διὰ τοῦ 28 καὶ εὑρίσκομεν ὑπόλοιπον 0, ὅπερ δεικνύει ὅτι ὁ κύκλος τοῦ ἡλίου τοῦ ἔτους 1940 εἶνε 28ος κη'.

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1985 ἀφαιροῦντες 1912 εὑρίσκομεν διαφοράν 1985—1912=73, ἣν διαιροῦντες διὰ τοῦ 28 εὑρίσκομεν ὑπόλοιπον 17, ὅπερ δεικνύει ὅτι ὁ κύκλος τοῦ ἡλίου τοῦ ἔτους 1985 εἶνε ιζ'.

Κατὰ τὴν μέθοδον ἡμῶν οἱ κύκλοι τοῦ ἡλίου καὶ οἱ κυκλοι τῆς σελήνης ἀποβαίνουσιν ὅλως περιττοί· ἐπειδὴ ὅμως πάντες οἱ πασχαλιογράφοι προτάσσουσιν ἐν τοῖς πασχαλίοις τοὺς κύκλους τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης ἐσημειώσαμεν ἐνταῦθα τὸν τρόπον, δι' οὗ εὑρίσκονται.

ΠΑΣΧΑΛΙΑ 104 ΕΤΩΝ

'Ινδικτιών	δίσεκτα	Έτη	Τὸ ἅγ. Πάσχα τῶν 'Ορθοδόξων	Τὸ ἅγ. Πάσχα τῶν Λατίνων	Τὸ Τριῴδιον ἄρχεται	'Η ἀπόκρεως γίνεται	'Η 'Ανάληψις πίπτει	'Η Κυριακὴ τῶν ἁγ. Πάντων	'Η νηστεία τῶν ἁγ. 'Αποστόλων
η'	δίσ.	1940	'Απριλ. 28	Μαρτ. 24	Φεβρ. 18	Μαρτ. 3	'Ιουνίου 6	'Ιουνίου 23	'Ημέρ. 5
θ'		1941	'Απριλ. 20	'Απριλ. 13	Φεβρ. 9	Φεβρ. 23	Μαΐου 29	'Ιουνίου 15	'Ημέρ. 13
ι'		1942	'Απριλ. 5	'Απριλ. 5	'Ιαν. 25	Φεβρ. 8	Μαΐου 14	Μαΐου 31	'Ημέρ. 28
ια'		1943	'Απριλ. 25	'Απριλ. 25	Φεβρ. 14	Φεβρ. 28	'Ιουνίου 3	'Ιουνίου 20	'Ημέρ. 8
ιβ'	δίσ.	1944	'Απριλ. 16	'Απριλ. 9	Φεβρ. 6	Φεβρ. 20	Μαΐου 25	'Ιουνίου 11	'Ημέρ. 17
ιγ'		1945	Μαΐου 6	'Απριλ. 1	Φεβρ. 25	Μαρτ. 11	'Ιουνίου 14	'Ιουλίου 1	„ „ 0
ιδ'		1946	'Απριλ. 21	'Απριλ 21	Φεβρ. 10	Φεβρ. 24	Μαΐου 30	'Ιουνίου 16	'Ημέρ. 12
ιε'		1947	'Απριλ. 13	'Απριλ. 6	Φεβρ. 2	Φεβρ. 16	Μαΐου 22	'Ιουνίου 8	'Ημέρ. 20
α'	δίσ.	1948	Μαΐου 2	Μαρτ. 28	Φεβρ. 22	Μαρτ. 7	'Ιουνίου 10	'Ιουνίου 27	'Ημέρ. 1
β'		1949	'Απριλ. 24	'Απριλ. 17	Φεβρ. 13	Φεβρ. 27	'Ιουνίου 2	'Ιουνίου 19	'Ημέρ. 9
γ'		1950	'Απριλ. 9	'Απριλ. 9	'Ιαν. 29	Φεβρ. 12	Μαΐου 18	'Ιουνίου 4	'Ημέρ. 24
δ'		1951	'Απριλ. 29	Μαρτ. 25	Φεβρ. 18	Μαρτ. 4	'Ιουνίου 7	'Ιουνίου 24	'Ημέρ. 4
ε'	δίσ.	1952	'Απριλ. 20	'Απριλ. 13	Φεβρ. 10	Φεβρ. 24	Μαΐου 29	'Ιουνίου 15	'Ημέρ. 13
στ'		1953	'Απριλ. 5	'Απριλ. 5	'Ιαν. 25	Φεβρ. 8	Μαΐου 14	Μαΐου 31	'Ημέρ. 28
ζ'		1954	'Απριλ. 25	'Απριλ. 18	Φεβρ. 14	Φεβρ. 28	'Ιουνίου 3	'Ιουνίου 20	'Ημέρ. 8
η'		1955	'Απριλ. 17	'Απριλ. 10	Φεβρ. 6	Φεβρ. 20	Μαΐου 26	'Ιουνίου 12	'Ημέρ. 16
θ'	δίσ.	1956	Μαΐου 6	'Απριλ. 1	Φεβρ. 26	Μαρτ. 11	'Ιουνίου 14	'Ιουλίου 1	„ „ 0
ι'		1957	'Απριλ. 21	'Απριλ. 21	Φεβρ. 10	Φεβρ. 24	Μαΐου 30	'Ιουνίου 16	'Ημέρ. 12
ια'		1958	'Απριλ. 13	'Απριλ. 6	Φεβρ. 2	Φεβρ. 16	Μαΐου 22	'Ιουνίου 8	'Ημέρ. 20
ιβ'		1959	Μαΐου 3	Μαρτ. 29	Φεβρ. 22	Μαρτ. 8	'Ιουνίου 11	'Ιουνίου 28	'Ημέρ. 0
ιγ'	δίσ.	1960	'Απριλ. 17	'Απριλ. 17	Φεβρ. 7	Φεβρ. 21	Μαΐου 26	'Ιουνίου 12	'Ημέρ. 16
ιδ'		1961	'Απριλ. 9	'Απριλ. 2	'Ιαν. 29	Φεβρ. 12	Μαΐου 18	'Ιουνίου 4	'Ημέρ. 24
ιε'		1962	'Απριλ. 29	'Απριλ. 22	Φεβρ. 18	Μαρτ. 4	'Ιουνίου 7	'Ιουνίου 24	'Ημέρ. 4
α'		1963	'Απριλ. 14	'Απριλ. 14	Φεβρ. 3	Φεβρ. 17	Μαΐου 23	'Ιουνίου 9	'Ημέρ. 19
β'	δίσ.	1964	Μαΐου 3	Μαρτ. 29	Φεβρ. 23	Μαρτ 8	'Ιουνίου 11	'Ιουνίου 28	„ „ 0
γ'		1965	'Απριλ. 25	'Απριλ. 18	Φεβρ. 14	Φεβρ. 28	'Ιουνίου 3	'Ιουνίου 20	'Ημέρ. 8

Ἰνδικτιῶν	Δίσεκτα	Ἔτη	Τὸ ἅγ. Πάσχα τῶν Ὀρθοδόξων	Τὸ ἅγ. Πάσχα τῶν Λατίνων	Τὸ Τριῴδιον ἄρχεται	Ἡ ἀπόκρεως γίνεται	Ἡ Ἀνάληψις πίπτει	Ἡ Κυριακὴ τῶν ἁγ. Πάντων	Ἡ νηστεία τῶν ἁγ. Ἀποστόλων
δ'		1966	Ἀπριλ. 10	Ἀπριλ. 10	Ἰαν. 30	Φεβρ. 13	Μαΐου 19	Ἰουν. 5	Ἡμέρ. 23
ε'		1967	Ἀπριλ. 30	Μαρτ. 26	Φεβρ. 19	Μαρτ. 5	Ἰουν. 8	Ἰουν. 25	Ἡμέρ. 3
ς'	δίσ.	1968	Ἀπριλ. 21	Ἀπριλ. 14	Φεβρ. 11	Φεβρ. 25	Μαΐου 30	Ἰουν. 16	Ἡμέρ. 12
ζ'		1969	Ἀπριλ. 13	Ἀπριλ. 6	Φεβρ. 2	Φεβρ. 16	Μαΐου 22	Ἰουν. 8	Ἡμέρ. 20
η'		1970	Ἀπριλ. 26	Μαρτ. 29	Φεβρ. 15	Μαρτ. 1	Ἰουν. 4	Ἰουν. 21	Ἡμέρ. 7
θ'		1971	Ἀπριλ. 18	Ἀπριλ. 11	Φεβρ. 7	Φεβρ. 21	Μαΐου 27	Ἰουν. 13	Ἡμέρ. 15
ι'	δίσ.	1972	Ἀπριλ. 9	Ἀπριλ. 2	Ἰαν. 30	Φεβρ. 13	Μαΐου 18	Ἰουν. 4	Ἡμέρ. 24
ια'		1973	Ἀπριλ. 29	Ἀπριλ. 22	Φεβρ. 18	Μαρτ. 4	Ἰουν. 7	Ἰουν. 24	Ἡμέρ. 4
ιβ'		1974	Ἀπριλ. 14	Ἀπριλ. 14	Φεβρ. 3	Φεβρ. 17	Μαΐου 23	Ἰουν. 9	Ἡμέρ. 19
ιγ'		1975	Μαΐου 4	Μαρτ. 30	Φεβρ. 23	Μαρτ. 9	Ἰουν. 12	Ἰουν. 29	" " 0
ιδ'	δίσ.	1976	Ἀπριλ. 25	Ἀπριλ. 18	Φεβρ. 15	Φεβρ. 29	Ἰουν. 3	Ἰουν. 20	Ἡμέρ. 8
ιε'		1977	Ἀπριλ. 10	Ἀπριλ. 10	Ἰαν. 30	Φεβρ. 13	Μαΐου 19	Ἰουν. 5	Ἡμέρ. 23
α'		1978	Ἀπριλ. 30	Μαρτ. 26	Φεβρ. 19	Μαρτ. 5	Ἰουν. 8	Ἰουν. 25	Ἡμέρ. 3
β'		1979	Ἀπριλ. 22	Ἀπριλ. 15	Φεβρ. 11	Φεβρ. 25	Μαΐου 31	Ἰουν. 17	Ἡμέρ. 11
γ'	δίσ.	1980	Ἀπριλ. 6	Ἀπριλ. 6	Ἰαν. 27	Φεβρ. 10	Μαΐου 15	Ἰουν. 1	Ἡμέρ. 27
δ'		1981	Ἀπριλ. 26	Ἀπριλ. 19	Φεβρ. 15	Μαρτ. 1	Ἰουν. 4	Ἰουν. 21	Ἡμέρ. 7
ε'		1982	Ἀπριλ. 18	Ἀπριλ. 11	Φεβρ. 7	Φεβρ. 21	Μαΐου 27	Ἰουν. 13	Ἡμέρ. 15
ς'		1983	Μαΐου 8	Ἀπριλ. 3	Φεβρ. 27	Μαρτ. 13	Ἰουν. 16	Ἰουλ. 3	" " 0
ζ'	δίσ.	1984	Ἀπριλ. 22	Ἀπριλ. 22	Φεβρ. 12	Φεβρ. 26	Μαΐου 31	Ἰουν. 17	Ἡμέρ. 11
η'		1985	Ἀπριλ. 14	Ἀπριλ. 7	Φεβρ. 3	Φεβρ. 17	Μαΐου 23	Ἰουν. 9	Ἡμέρ. 19
θ'		1986	Μαΐου 4	Μαρτ. 30	Φεβρ. 23	Μαρτ. 9	Ἰουν. 12	Ἰουν. 29	Ἡμέρ. 0
ι'		1987	Ἀπριλ. 19	Ἀπριλ. 19	Φεβρ. 8	Φεβρ. 22	Μαΐου 28	Ἰουν. 14	Ἡμέρ. 14
ια'	δίσ.	1988	Ἀπριλ. 10	Ἀπριλ. 3	Ἰαν. 31	Φεβρ. 14	Μαΐου 19	Ἰουν. 5	Ἡμέρ. 23
ιβ'		1989	Ἀπριλ. 30	Μαρτ. 26	Φεβρ. 19	Μαρτ. 5	Ἰουν. 8	Ἰουν. 25	Ἡμέρ. 3
ιγ'		1990	Ἀπριλ. 15	Ἀπριλ. 15	Φεβρ. 4	Φεβρ. 18	Μαΐου 24	Ἰουν. 10	Ἡμέρ. 18
ιδ'		1991	Ἀπριλ. 7	Ἀπριλ. 31	Ἰαν. 27	Φεβρ. 10	Μαΐου 16	Ἰουν. 2	Ἡμέρ. 26

Ἰνδι-κτιῶν	Δίσε-κτα	Ἔτη	Τὸ ἅγ. Πάσχα τῶν Ὀρθο-δόξων	Τὸ ἅγ. Πάσχα τῶν Λατίνων	Τὸ Τριῴδιον ἄρχεται	Ἡ ἀπόκρεως γίνεται	Ἡ ἀνάληψις πίπτει	Ἡ Κυριακὴ τῶν ἁγ. Πάντων	Ἡ νηστεία τῶν ἁγ. Ἀποστόλων
ιε'	δίσ.	1992	Ἀπριλ. 26	Ἀπριλ. 19	Φεβρ. 16	Μαρτ. 1	Ἰουν 4	Ἰουν. 21	Ἡμερ. 7
α		1993	Ἀπριλ 18	Ἀπριλ. 11	Φεβρ. 7	Φεβρ. 21	Μαΐου 27	Ἰουν. 13	Ἡμέρ. 15
β'		1994	Μαΐου 1	Ἀπριλ. 3	Φεβρ. 20	Μαρτ. 6	Ἰουν. 9	Ἰουν. 26	Ἡμερ. 2
γ'		1995	Ἀπριλ. 23	Ἀπριλ. 16	Φεβρ. 12	Φεβρ. 26	Ἰουν. 1	Ἰουν. 18	Ἡμερ. 10
δ'	δίσ.	1996	Ἀπριλ. 14	Ἀπριλ. 7	Φεβρ. 4	Φεβρ. 18	Μαΐου 23	Ἰουν. 9	Ἡμερ. 19
ε'		1997	Ἀπριλ. 27	Μαρτ. 30	Φεβρ. 16	Μαρτ. 2	Ἰουν. 5	Ἰουν. 22	Ἡμερ. 6
στ'		1998	Ἀπριλ. 19	Ἀπριλ. 12	Φεβρ. 8	Φεβρ. 22	Μαΐου 28	Ἰουν. 14	Ἡμερ. 14
ζ'		1999	Ἀπριλ. 11	Ἀπριλ. 4	Ἰαν. 31	Φεβρ. 14	Μαΐου 20	Ἰουν. 6	Ἡμερ. 22
η'	δισ.	2000	Ἀπριλ. 30	Ἀπριλ. 23	Φεβρ. 20	Μαρτ. 5	Ἰουν. 8	Ἰουν. 25	Ἡμερ. 3
θ'		2001	Ἀπριλ. 15	Ἀπριλ. 15	Φεβρ. 4	Φεβρ. 18	Μαΐου 24	Ἰουν. 10	Ἡμερ. 18
ι'		2002	Μαΐου 5	Μαρτ. 31	Φεβρ. 24	Μαρτ. 10	Ἰουν. 13	Ἰουν. 30	 0
ια'		2003	Ἀπριλ. 27	Ἀπριλ. 20	Φεβρ. 16	Μαρτ. 2	Ἰουν. 5	Ἰουν. 22	Ἡμερ. 6
ιβ'	δίσ.	2004	Ἀπριλ. 11	Ἀπριλ. 11	Φεβρ. 1	Φεβρ. 15	Μαΐου 20	Ἰουν. 6	Ἡμερ. 22
ιγ'		2005	Μαΐου 1	Μαρτ 27	Φεβρ. 20	Μαρτ. 6	Ἰουν. 9	Ἰουν. 26	Ἡμέρ. 2
ιδ'		2006	Ἀπριλ. 23	Ἀπριλ. 16	Φεβρ. 12	Φεβρ. 26	Ἰουν 1	Ἰουν. 18	Ἡμερ. 10
ιε'		2007	Ἀπριλ. 8	Ἀπριλ. 8	Ἰαν. 28	Φεβρ. 11	Μαΐου 17	Ἰουν. 3	Ἡμερ. 25
α'	δίσ.	2008	Ἀπριλ. 27	Μαρτ. 23	Φεβρ. 17	Μαρτ. 2	Ἰουν. 5	Ἰουν. 22	Ἡμερ. 6
β'		2009	Ἀπριλ. 19	Ἀπριλ. 12	Φεβρ. 8	Φεβρ 22	Μαΐου 28	Ἰουν 14	Ἡμέρ. 14
γ'		2010	Ἀπριλ 4	Ἀπριλ. 4	Ἰαν. 24	Φεβρ 7	Μαΐου 13	Μαΐου 30	Ἡμερ. 29
δ'		2011	Ἀπριλ. 24	Ἀπριλ. 24	Φεβρ. 13	Μαρτ. 27	Ἰουν. 2	Ἰουν. 19	Ἡμερ. 9
ε'	δίσ.	2012	Ἀπριλ. 15	Ἀπριλ. 8	Φεβρ. 5	Φεβρ. 19	Μαΐου 24	Ἰουν. 10	Ἡμερ. 18
στ'		2013	Μαΐου 5	Μαρτ 31	Φεβρ. 24	Μαρτ. 10	Ἰουν. 13	Ἰουν. 30	 0
ζ'		2014	Ἀπριλ. 20	Ἀπριλ. 20	Φεβρ. 9	Φεβρ. 23	Μαΐου 29	Ἰουν. 15	Ἡμερ. 13
η'		2015	Ἀπριλ. 12	Ἀπριλ. 5	Φεβρ. 1	Φεβρ. 15	Μαΐου 21	Ἰουν. 7	Ἡμερ. 21
θ'	δίσ.	2016	Μαΐου 1	Μαρτ. 27	Φεβρ. 21	Μαρτ. 6	Ἰουν. 9	Ἰουν. 26	Ἡμέρ. 2
ι'		2017	Ἀπριλ. 16	Ἀπριλ. 16	Φεβρ. 5	Φεβρ. 19	Μαΐου 25	Ἰουν. 11	Ἡμερ. 17

Ἰνδικτιών	Δίσεκτα	Ἔτη	Τὸ ἅγ. Πάσχα τῶν Ὀρθοδόξων	Τὸ ἅγ. Πάσχα τῶν Λατίνων	Τὸ Τριῴδιον ἄρχεται	Ἡ ἀπόκρεῶς γίνεται	Ἡ Ἀνάληψις πίπτει	Ἡ Κυριακὴ τῶν ἁγ. Πάντων	Ἡ νηστεία τῶν ἁγ. Ἀποστόλων
ια´	„	2018	Ἀπριλ. 8	Ἀπριλ. 1	Ἰαν. 28	Φεβρ. 11	Μαΐου 17	Ἰουν. 3	Ἡμέρ. 25
ιβ´		2019	Ἀπριλ. 28	Ἀπριλ. 21	Φεβρ. 17	Μαρτ. 3	Ἰουν. 6	Ἰουν. 23	Ἡμέρ. 5
ιγ´	δίσ.	2020	Ἀπριλ. 19	Ἀπριλ. 12	Φεβρ. 9	Φεβρ. 23	Μαΐου 28	Ἰουν. 14	Ἡμέρ. 14
ιδ´		2021	Μαΐου 2	Ἀπριλ. 4	Φεβρ. 21	Μαρτ. 7	Ἰουν 10	Ἰουν. 27	Ἡμέρ. 1
ιε´		2022	Ἀπριλ. 24	Ἀπριλ. 17	Φεβρ. 13	Φεβρ. 27	Ἰουν. 2	Ἰουν. 19	Ἡμέρ. 9
α´		2023	Ἀπριλ. 16	Ἀπριλ. 9	Φεβρ. 5	Φεβρ. 19	Μαΐου 25	Ἰουν. 11	Ἡμέρ. 17
β´	δίσ.	2024	Μαΐου 5	Μαρτ. 31	Φεβρ. 25	Μαρτ. 10	Ἰουν. 13	Ἰουν. 30	„ „ 0
γ´		2025	Ἀπριλ. 20	Ἀπριλ. 20	Φεβρ. 9	Φεβρ. 23	Μαΐου 29	Ἰουν. 15	Ἡμέρ. 13
δ´		2026	Ἀπριλ. 12	Ἀπριλ. 5	Φεβρ. 1	Φεβρ. 15	Μαΐου 21	Ἰουν. 7	Ἡμέρ. 21
ε´		2027	Μαΐου 2	Μαρτ. 28	Φεβρ. 21	Μαρτ. 7	Ἰουν. 10	Ἰουν. 27	Ἡμέρ. 1
στ´	δίσ.	2028	Ἀπριλ. 16	Ἀπριλ. 16	Φεβρ. 6	Φεβρ. 20	Μαΐου 25	Ἰουν. 11	Ἡμέρ. 17
ζ´		2029	Ἀπριλ. 8	Ἀπριλ. 1	Ἰαν. 28	Φεβρ. 11	Μαΐου 17	Ἰουν. 3	Ἡμέρ. 25
η´		2030	Ἀπριλ. 28	Ἀπριλ. 21	Φεβρ. 17	Μαρτ. 3	Ἰουν. 6	Ἰουν. 23	Ἡμέρ. 5
θ´		2031	Ἀπριλ. 13	Ἀπριλ. 13	Φεβρ. 2	Φεβρ. 16	Μαΐου 22	Ἰουν. 8	Ἡμέρ. 20
ι´	δίσ.	2032	Μαΐου 2	Μαρτ. 28	Φεβρ. 22	Μαρτ. 7	Ἰουν. 10	Ἰουν. 27	Ἡμέρ. 1
ια´		2033	Ἀπριλ. 24	Ἀπριλ. 17	Φεβρ. 13	Φεβρ. 27	Ἰουν. 2	Ἰουν. 19	Ἡμέρ. 9
ιβ´		2034	Ἀπριλ. 9	Ἀπριλ. 9	Ἰαν. 29	Φεβρ. 12	Μαΐου 18	Ἰουν. 4	Ἡμέρ. 24
ιγ´		2035	Ἀπριλ. 29	Μαρτ. 25	Φεβρ. 18	Μαρτ. 4	Ἰουν. 7	Ἰουν. 24	Ἡμέρ. 4
ιδ´	δίσ.	2036	Ἀπριλ. 20	Ἀπριλ. 13	Φεβρ. 10	Φεβρ. 24	Μαΐου 29	Ἰουν. 15	Ἡμέρ. 13
ιε´		2037	Ἀπριλ. 5	Ἀπριλ. 5	Ἰαν. 25	Φεβρ. 8	Μαΐου 14	Μαΐου 31	Ἡμέρ. 28
α´		2038	Ἀπριλ. 25	Ἀπριλ. 25	Φεβρ. 14	Φεβρ. 28	Ἰουν. 3	Ἰουν. 20	Ἡμέρ. 8
β´		2039	Ἀπριλ. 17	Ἀπριλ. 10	Φεβρ. 6	Φεβρ. 20	Μαΐου 26	Ἰουν. 12	Ἡμέρ. 16
γ´	δίσ.	2040	Μαΐου 6	Ἀπριλ. 1	Φεβρ. 26	Μαρτ. 11	Ἰουν. 14	Ἰουλ. 1	„ „ 0
δ´		2041	Ἀπριλ. 21	Ἀπριλ. 21	Φεβρ. 10	Φεβρ. 24	Μαΐου 30	Ἰουν. 16	Ἡμέρ. 12
ε´		2042	Ἀπριλ. 13	Ἀπριλ. 6	Φεβρ. 2	Φεβρ. 16	Μαΐου 22	Ἰουν. 8	Ἡμέρ. 20
στ´		2043	Μαΐου 3	Μαρτ. 29	Φεβρ. 22	Μαρτ. 8	Ἰουν. 11	Ἰουν. 28	Ἡμέρ. 0

ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ
ΤΟΥ ΠΑΣΧΑΛΙΟΥ ΠΙΝΑΚΟΣ

α΄.) Διὰ τοῦ πίνακος Β΄. σελ. 7 εὑρίσκομεν τὰς ἡμερομηνίας τῶν κυριακῶν ὅλων τῶν μηνῶν τοῦ δεδομένου ἔτους, τοῦ 1940 λόγου χάριν, καὶ γράφομεν αὐτὰς κατακορύφως τὴν μίαν ὑποκάτω τῆς ἄλλης καὶ ἑκάστην εἰς τὸν μῆνα, εἰς ὃν ἀνήκει, ἀρχόμενοι ἀπὸ τῆς πρώτης κυριακῆς 7 ἰανουαρίου καὶ καταλήγοντες εἰς τὴν τελευταίαν κυριακὴν τῆς 29 δεκεμβρίου 1940.

β΄.) Δι' ἑνὸς τῶν πινάκων Γ΄. σελ. 10 ἢ Ε΄. σελ. 14 εὑρίσκομεν τὴν μηνολογίαν τοῦ ἁγίου Πάσχα, καὶ τίθεμεν αὐτὴν εἰς τὴν κυριακὴν τῆς 28 ἀπριλίου.

γ΄.) Διὰ τοῦ κανόνος ΣΤ΄. σελ. 19 εὑρίσκομεν τὴν μηνολογίαν, καθ' ἣν ἄρχεται τὸ τριῴδιον, καὶ τίθεμεν αὐτὴν εἰς τὴν κυριακὴν τῆς 18 φεβρουαρίου.

δ΄.) Εἰς τὴν Κυριακὴν τῆς 7 ἰανουαρίου σημειοῦμεν ἀπόστολον καὶ εὐαγγέλιον τοῦ Προδρόμου. (Τυπ. Μεγ. Ἐκκλ. σελ. 149).

ε΄.) εἰς τὴν κυριακὴν τῆς 14 ἰανουαρίου σημειοῦμεν ἀπόστολον καὶ εὐαγγέλιον τῆς κυριακῆς μετὰ τὰ φῶτα.

στ΄.) Μετροῦμεν τὰς κυριακάς, αἵτινες ἐμπεριέχονται μεταξὺ τῆς κυριακῆς μετὰ τὰ φῶτα 14 ἰανουαρίου καὶ τῆς κυριακῆς τοῦ τελώνου καὶ φαρισαίου 18 φεβρουαρίου, καὶ ἐπειδὴ εἶναι τέσσαρες, σημειοῦμεν ἐν αὐταῖς τὰ τέσσαρα εὐαγγέλια καὶ τοὺς ἀποστόλους, ἅτινα διαλαμβάνει ὁ πίναξ 3 σελ. 338 (*).

ζ΄.) Εἰς τὰς Κυριακάς, αἵτινες ἐμπεριέχονται μεταξὺ τῆς κυριακῆς τοῦ τελώνου καὶ φαρισαίου 18 φεβρουαρίου καὶ τῆς κυριακῆς τῶν Βαΐων 21 ἀπριλίου, τίθεμεν κατὰ σειρὰν τὰ εὐαγγέλια καὶ τοὺς ἀποστόλους, ἅτινα σημειοῖ τὸ τριῴδιον ἐν ταῖς κυριακαῖς ταύταις.

η΄.) Διὰ τοῦ Γ΄. κανόνος, σελ. 15, καὶ διὰ τοῦ Δ΄. κανόνος, σελ. 16, εὑρίσκομεν τὸν ἦχον καὶ τὸ ἑωθινὸν εὐαγγέλιον τῆς κυριακῆς τῆς 7 ἰανουαρίου, καὶ τίθεμεν κατόπιν ἐν ταῖς ἑπομέναις κυριακαῖς τοὺς ἤχους καὶ τὰ ἑωθινὰ κατὰ σειρὰν μέχρι τῆς ε΄. κυριακῆς τῶν νηστειῶν.

θ΄.) Ἐν ταῖς κυριακαῖς, αἵτινες ἐμπεριέχονται μεταξὺ τῆς κυριακῆς τοῦ Πάσχα 28 ἀπριλίου καὶ τῆς κυριακῆς τῶν ἁγίων Πάντων 23 ἰουνίου, τίθεμεν κατὰ σειρὰν τὰ εὐαγγέλια καὶ τοὺς ἀποστόλους, τοὺς ἤχους καὶ τὰ ἑωθινά, ἅτινα σημειοῖ τὸ πεντηκοστάριον ἐν ταῖς κυριακαῖς ταύταις.

ι΄.) Τῇ κυριακῇ τῶν ἁγίων πάντων ὑπάρχει πάντοτε εὐαγγέλιον κυριακῇ α΄. Ματθαίου, ἀπόστολος κυριακὴ α΄ περίοδος Α΄. ἦχος πλ. δ΄. καὶ ἑωθινὸν α΄.

(*) Ὅρα πασχάλιον πίνακα ἱεροῦ Εὐαγγελίου, Ἐκκλησίας, τὸ ἅγιον Πάσχα 22 ἀπριλίου σελ. 35 ἐν τῷ τέλει. Εὐαγγέλια τῶν τεσσάρων κυριακῶν μεταξὺ τῆς κυριακῆς μετὰ τὰ φῶτα καὶ τῆς κυριακῆς τοῦ τελώνου καὶ φαρισαίου. Ὅρα καὶ ὑποσημείωσιν αὐτόθι ὅρα καὶ σελίδα 1.

ια΄.) Ἀπὸ τῆς κυριακῆς τῶν ἁγίων Πάντων καὶ ἑξῆς ἐν πάσαις ταῖς κυριακαῖς μέχρι τῆς κυριακῆς πρὸ τῆς ὑψώσεως τίθεμεν κατὰ σειρὰν τὰ εὐαγγέλια τῶν κυριακῶν τοῦ Ματθαίου.

ιβ΄.) Ἀπὸ τῆς κυριακῆς τῶν ἁγίων πάντων καὶ ἑξῆς ἐν πάσαις ταῖς κυριακαῖς μέχρι τῆς κυριακῆς πρὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως, τίθεμεν κατὰ σειρὰν τοὺς ἀποστόλους τῶν κυριακῶν τῆς Α΄. Β΄. Γ΄. Δ΄. περιόδου, τοὺς ἤχους κατὰ σειρὰν καὶ τὰ ἑωθινὰ κατὰ σειράν.

ιγ΄.) Ἀπὸ τῆς κυριακῆς μετὰ τὴν ὕψωσιν 15 σεπτεμβρίου καὶ ἑξῆς ἐν πάσαις ταῖς κυριακαῖς μέχρι τῆς κυριακῆς πρὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως 22 δεκεμβρίου τίθεμεν κατὰ σειρὰν τὰ ἐν τῷ πίνακι Δ΄. σελ. 312 σημειούμενα εὐαγγέλια τοῦ Λουκᾶ, ἐκτὸς τοῦ τῆς **ιδ΄**. κυριακῆς τοῦ Λουκᾶ, ἐπειδὴ τοῦτο προανεγνώσθη τῇ κυριακῇ τῆς 28 ἰανουαρίου, ἀντ' αὐτοῦ δὲ τῇ κυριακῇ τῆς 1 δεκεμβρίου ἀναγνωσθήσεται τὸ εὐαγγέλιον τῆς **ις΄** κυριακῆς τοῦ Ματθαίου, τῶν ταλάντων.

ιδ΄.) Ἀντὶ τῶν ἀποστόλων τῶν κυριακῶν τίθεμεν τοὺς ἀποστόλους τῶν ἑορταζομένων ἁγίων, ὧν αἱ μνῆμαι πίπτουσιν ἐν κυριακῇ 30 ἰουνίου 7 ἰουλίου καὶ 15 δεκεμβρίου.

ιε΄.) Τῇ κυριακῇ τῶν προπατόρων 15 δεκεμβρίου, δευτέρᾳ κυριακῇ πρὸ τῶν Χριστουγέννων εὐαγγέλιον μὲν ἀναγινώσκεται πάντοτε τὸ τῆς **ια΄**. κυριακῆς τοῦ Λουκᾶ, ἀπόστολος δὲ ὁ τῆς **κθ΄**. κυριακῆς τῆς Δ΄ περιόδου. Ἐπειδὴ ὅμως τῇ κυριακῇ ταύτῃ πίπτει ἡ μνήμη τοῦ ἁγίου Ἐλευθερίου ἀπόστολος κατ' αὐτὴν ἀναγνωσθήσεται ὁ τοῦ ἁγίου.

ιστ΄.) Ἀντὶ τῶν εὐαγγελίων, τῶν ἀποστόλων, τῶν ἤχων καὶ τῶν ἑωθινῶν τῶν κυριακῶν τίθεμεν τὰ εὐαγγέλια, τοὺς ἀποστόλους τοὺς ἤχους καὶ τὰ εὐαγγέλια τοῦ ὄρθρου τῶν δεσποτικῶν ἑορτῶν, ὅταν αὗται πίπτωσιν ἐν κυριακῇ. ιζ΄.) Τῇ κυριακῇ τῆς 1 σεπτεμβρίου ἀπόστολον καὶ εὐαγγέλιον τίθεμεν τῆς ἰνδίκτου.

ιη΄.) Ἐν ταῖς κυριακαῖς πρὸ καὶ μετὰ τὴν ὕψωσιν, πρὸ καὶ μετὰ τὴν Χριστοῦ γέννησιν, πρὸ καὶ μετὰ τὰ φῶτα τίθεμεν τὰ ὡρισμένα αὐταῖς εὐαγγέλια καὶ ἀποστόλους.

ιθ΄. Εἰς τρεῖς κυριακὰς τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ ἑορτάζομεν τὴν μνήμην τῶν ἁγίων πατέρων α΄) εἰς τὴν ζ΄ κυριακὴν ἀπὸ τοῦ πάσχα β΄) εἰς τὴν κυριακήν, ἥτις πίπτει τῇ 13 Ἰουλίου ἢ τῇ πρώτῃ μετ' αὐτὴν κυριακῇ 14, 15, 16, 17, 18, 19 ἰουλίου. γ΄.) εἰς τὴν κυριακήν, ἥτις πίπτει τῇ 11 ὀκτωβρίου ἢ τῇ πρώτῃ μετ' αὐτὴν κυριακῇ 12, 13, 14, 15, 16, 17, ὀκτωβρίου. Ἐν ταῖς κυριακαῖς ταύταις τίθεμεν τὰ ὡρισμένα αὐταῖς εὐαγγέλια καὶ ἀποστόλους τῶν ἁγίων Πατέρων.

(Τέλος) † Ο ΛΕΥΚΗΣ ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ

Πατριαρχικαὶ καὶ Συνοδικαὶ Λειτουργίαι.

— ***Ἑορτὴ Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου*** Ἐν μέσῳ ἐκδηλώσεων βαθυτάτης εὐλαβείας ἐγένετο δεκτὴ ἡ Α. Θ. Παναγιότης τὴν 21 λήξαντος μηνὸς ὑπὸ τῆς ἀξιοτίμου Ἐπιτροπῆς τοῦ πανηγυρίζοντος πρώτου ναοῦ τῆς μεγαλωνύμου Κοινότητος Σταυροδρομίου, προσελθοῦσα ἵνα τελέσῃ τὴν εἰθισμένην ἐτήσιον Πατριαρχικὴν καὶ Συνοδικὴν λειτουργίαν. Τῇ Α. Θ. Παναγιότητι συνιερούργησαν οἱ σεβ. Μ/ται: Δέρκων, Προύσης, Σάρδεων, Ἴμβρου, Θεοδωρουπόλεως, Εἰρηνουπόλεως, Λαοδικείας καὶ Αἴνου, παρίσταντο δέ κατὰ τὴν θ. λειτουργίαν τὰ μέλη τῆς Κεντρικῆς Ἐφορίας καὶ ἄπειρον πλῆθος προσευχομένων χριστιανῶν. Τὸν πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας ἐξεφώνησεν ἀπὸ τοῦ ἱ. ἄμβωνος ὁ Μ. Ἱεροκῆρυξ θεοφ. Ἐπίσκοπος Ναζιανζοῦ κ. Φιλόθεος. Μετὰ τὴν διανομὴν τοῦ ἀντιδώρου, διαρκέσασαν περὶ τὴν ὥραν, ἡ Α.Θ. Παναγιότης ἀνῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν ὑποδοχῶν, ἔνθα προσεφώνησεν Αὐτὴν ὁ Ἀρχιερατικῶς Προϊσταμενεύων ἐν τῇ Κοινότητι σεβ. Μ/της Εἰρηνουπόλεως κ. Κωνσταντῖνος, ἀπήντησε δὲ εὐχαριστοῦσα ἡ Α. Θ. Παναγιότης, Ἥτις ἀναχωροῦσα προεπέμφθη μεθ' ὧν καὶ κατὰ τὴν ἄφιξιν Αὐτῆς τιμῶν.

Ἡ προσφώνησις τῆς Α. Σεβασμιότητος καὶ ἡ εἰς ταύτην ἀντιφώνησις τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἔχουσιν ὡς ἑξῆς:

Παναγιώτατε Δέσποτα,

Διερμηνεὺς τῶν ἁγνοτέρων αἰσθημάτων τῆς Κοινότητος ταύτης πρὸς τὴν Ὑμετέραν Σεπτὴν Κορυφὴν προσέρχομαι κομίζων Σοι τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτῆς ἐπὶ τῇ σημερινῇ Πατριαρχικῇ καὶ Συνοδικῇ Ἱερουργίᾳ.

Ἡ Κοινότης αὕτη, Παναγιώτατε Δέσποτα, ἔχει τὴν δικαίαν καύχησιν ὅτι τὸν πανέντιμον Οἰκουμενικὸν Θρόνον κοσμεῖ Πατριάρχης ἄξιος τῶν παρουσῶν ἐξαιρετικῶν περιστάσεων εἰς ἀρετήν, εἰς πεῖραν, εἰς σύνεσιν, βλέπει δὲ μὲ χαρὰν ὑποκάρδιον τὸ ἰδιαίτερον τοῦ Πατριάρχου της πρὸς ταύτην ἐνδιαφέρον χάρις εἰς τὸ ὁποῖον ἡ κοινοτικὴ ἡμῶν ὁλκάς, καίπερ παλαίουσα κατὰ τρικυμιῶν καὶ λαιλάπων, κατορθοῖ νὰ συνεχίσῃ τὸν πλοῦν της διαχέουσα τὴν πνευματικὴν καὶ θρησκευτικὴν θαλπωρήν της εἰς τὰ φιλόστοργα τέκνα της.

Δι' ὃ σύσσωμος ἡ Κοινότης κυκλοῦσά Σε σήμερον μετὰ υἱικῆς στοργῆς καὶ ἀφοσιώσεως εὔχεταί Σοι ὑγείαν ἀμετάπτωτον εἰς μακρότητα ἡμερῶν.

Ἱερώτατε καὶ ἀγαπητὲ ἐν Χριστῷ Ἀδελφέ, κύριοι Κεντρικοὶ Ἔφοροι, ἀγαπητὰ ἡμῶν ἐν Κυρίῳ τέκνα,

Ἔθει ἀρχαίῳ στοιχοῦντες, ὅπερ καθώρισαν οἱ ἀείμνηστοι προκάτοχοι ἡμῶν, προσήλθομεν σήμερον καὶ ἐπετελέσαμεν ἐν τῷ ἱερῷ τούτῳ τῆς εὐσεβοῦς Κοινότητος ναῷ μετὰ τῶν ἁγίων Συνοδικῶν καὶ ἀγαπητῶν ἡμῖν ἐν Χριστῷ Ἀδελφῶν τὴν ἱερὰν λειτουργίαν ὑπὲρ πάσης ψυχῆς ζώντων καὶ τεθνεώτων. Χαίρομεν βλέ-

ποντες τὸ ἐκκλησίασμα, οὕτως ἀθρόως προσελθὸν εἰς ἔνδειξιν τῆς πατρῴας αὐτοῦ εὐσεβείας, πίστεως καὶ ἀφοσιώσεως πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν. Μεθ' ὅσης χαρᾶς καὶ συγκινήσεως βλέπομεν τὰ ἅγια ταῦτα αἰσθήματα ὑμῶν, μετὰ τοσαύτης στοργῆς καὶ ἀγάπης εὐλογοῦμεν ὑμᾶς καὶ εὐχόμεθα τὰ ἐφετὰ καταθύμια ἑνὶ ἑκάστῳ ὑμῶν. Τὰ αἰσθήματα ταῦτα τῶν εὐσεβῶν ἐνοριτῶν διηρμήνευσεν ὡς ἄλλη τις κινύρα ἡ εὔλαλος γλῶσσα τῆς ὑμετέρας ἀγάπης, ἥτις ἐπὶ τόσα ἔτη συνετῶς καὶ ἐπαξίως προϊσταμενεύει τῆς Κοινότητος ταύτης, καὶ ἐξῆρε τὸν ἔνθεον ζῆλον καὶ τὴν δραστηριότητα τῶν ἐντιμοτάτων ἐφόρων τῶν ἐργαζομένων τὰ κοινὰ ὑπερ εὐπρεπείας καὶ ὁμαλῆς λειτουργίας τῆς Κοινότητος. Εἶνε ὁμολογουμένως χαλεπαὶ αἱ συνθῆκαι ὑφ' ἃς ἐργάζεται ἡ ἔντιμος Ἐφορία καὶ παλαίει διὰ νὰ οὐριοδρομήσῃ ἡ ὁλκὰς τῆς Κοινότητος. Ἀλλ' οἱ διέποντες αὐτὴν ὡς πλοίαρχοι δεξιοὶ καὶ πεπειραμένοι προσπαθοῦσι μετὰ συνέσεως καὶ φιλοτίμων μόχθων ἐν τῷ καθήκοντι αὐτῶν νὰ κατευθύνωσιν αὐτὴν εἰς καλοὺς καὶ εὐλιμένους ὅρμους. Πάντα ὅσα εἶπεν ἡ ὑμετέρα Ἱερότης λίαν εὐαρέστως διέθεσαν τὴν ψυχὴν ἡμῶν, εὐχαριστοῦμεν δὲ αὐτῇ ἐγκαρδίως καὶ ἐπευλογοῦμεν τὸ θεάρεστον καὶ κοινωφελὲς ἔργον τῆς ἐντίμου Ἐφορίας, τελούσης ὑπὸ γεραρὸν καὶ δεδοκιμασμένον Πρόεδρον.

Πέρυσιν ἕνεκα τῆς κηδείας τοῦ πρώτου τέκνου τῆς ἐνδόξου ἡμῶν πατρίδος, τοῦ μεγάλου ἱδρυτοῦ καὶ ἀνακαινιστοῦ αὐτῆς, δὲν ἐλειτουργήσαμεν. Ἁπλῶς ἐχοροστατήσαμεν. Εἶνε εὔθετον τὴν στιγμὴν ταύτην ὅπως μετὰ τιμῆς μνησθῶμεν τοῦ ἐνδόξου Ὀνόματος Αὐτοῦ καὶ εὐχαριστήσωμεν τῷ Ἁγίῳ Θεῷ ὅτι οὐκ ἀφῆκε τὴν πατρίδα ὀρφανήν, ἀλλ' ἤγειρεν ἐπάξιον διάδοχον τὸν πολύτιμον συνεργάτην Ἐκείνου ἐν τοῖς ἔργοις τῆς θεμελιώσεως καὶ τῆς ἀναγεννήσεως τῆς Πατρίδος. Καὶ σήμερον ἡ βαθεῖα σύνεσις, ἡ μακρὰ πεῖρα καὶ ἡ διπλωματικὴ περίνοια Αὐτοῦ κατευθύνουσι τὰς τύχας τῆς Χώρας ἐπ' ἀγαθῷ τῶν λαῶν αὐτῆς. Δῴη ὁ ἅγιος Θεὸς κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς καρδίας Αὐτοῦ καὶ πληρῶσαι τὰς ἀγαθὰς βουλὰς αὐτοῦ ὑπὲρ τοῦ μεγαλείου τῆς Πατρίδος.

Ἐπικαλούμενοι καὶ αὖθις ἐπὶ πάντας ὑμᾶς, ἀγαπητὰ ἡμῶν ἐν Κυρίῳ τέκνα, πλουσίας τὰς δωρεὰς τοῦ Παναγάθου Σωτῆρος ἡμῶν καὶ Θεοῦ, πρεσβείαις τῆς Παναγίας Αὐτοῦ Μητρός, εὐλογοῦμεν πατρικῶς ὑμᾶς καὶ τὰ ἔργα ὑμῶν.

— ***Ἑορτὴ τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου.*** Κατὰ τὰ νενομισμένα ἐτελέσθη καὶ ἐφέτος πανηγυρικῶς καὶ ἐν μέσῳ πυκνοτάτου ἐκκλησιάσματος ἐξ ὅλων τῶν ἐνοριῶν τῆς Ἀρχ/πῆς ἡ Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ λειτουργία ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου, ἱδρυτοῦ καὶ πρώτου ἱεράρχου τῆς Ἐκκλησίας ΚΠόλεως, συνιερουργούντων τῇ Α. Θ. Παναγιότητι τῶν σεβ. Μ/τῶν: Δέρκων, Προύσης, Πριγκηπονήσων, Σάρδεων, Ἡλιουπόλεως, Ἴμβρου, Θεοδωρουπόλεως, Εἰρηνουπόλεως, Φιλαδελφείας καὶ Αἴνου μετὰ τοῦ Μ. Ἀρχιμανδρίτου καὶ τοῦ Πρωθιερέως τῆς ἐνταῦθα Γιουγοσλαυικῆς παροικίας αἰδεσιμολ. πρωθιερέως κ. Πέτρου Χαϊδούκοβιτς. Κατάλληλον πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας ἐξεφώνησεν ὁ σεβ. Μ/της Λαοδικείας κ. Δωρόθεος. Κατὰ τὴν θ. λειτουργίαν παρέστησαν οἱ εὐγενέστατοι κ. κ. Γ. Κούστας, Γεν. Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος, Νικόλαος Λουκασίεβιτς, Γενικὸς Πρόξενος τῆς Ρουμανίας μετὰ τῆς κυρίας αὐτοῦ, ὁ ἀναπληρῶν τὸν Γ. Πρόξενον τῆς Γιουγοσλαβίας Ὑποπρόξενος αὐτῆς μετὰ τῆς κυρίας αὐτοῦ καὶ οἱ ἐντιμ. ὀφφικιάλοι τῆς Μ Ἐκκλησίας. Μετὰ τὸ πέρας τῆς θ. λειτουργίας πάντες ἀνελθόντες εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν Π/χῶν ὑπέβαλον τὰ εὐλαβῆ συγχαρητήρια καὶ σέβη αὐτῶν τῇ Α. Θ. Παναγιότητι.

Πατριαρχικαὶ χοροστασίαι.

— Κατὰ τὸν λήξαντα μῆνα ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ ἐχοροστάτησε τῇ Κυριακῇ τῆς 5ης τοῦ μηνός. Ὡσαύτως ἐχοροστάτησε κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου (13 τοῦ μ.), ἱσταμένη κατ' αὐτὴν ἐν τῷ Παραθρονίῳ, τῆς ἱ. εἰκόνος τοῦ ἁγίου τεθείσης, κατὰ τὴν τάξιν, ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Θρόνῳ.

— Εὐλαβεῖ παρακλήσει τῶν οἰκείων ἐκκλησιαστικῶν Ἐπιτροπῶν ἡ Α. Θ. Παναγιότης μεταβᾶσα ἐχοροστάτησε: τῇ 12ῃ τοῦ μ. ἐν τῷ ἐν Ταταούλοις ἱερῷ Ναῷ τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Δημητρίου, τῇ 19ῃ ἐν τῷ ἐν Μεγάλῳ Ρεύματι ἱερῷ ναῷ τῶν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν καὶ τῇ 26ῃ ἐν τῷ ἐν Βαλατᾷ ἱερῷ Ναῷ τῶν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν. Ἐν ταῖς Πατριαρχικαῖς ταύταις χοροστασίαις ἐκήρυξαν τὸν θεῖον λόγον οἱ πανοσιολογιώτατοι Δευτερεύων τῶν Πατριαρχικῶν Διακόνων κ. Μελέτιος καὶ Ὑπογραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου διάκονος κ. Μελίτων. Τῇ Α. Θ. Παναγιότητι ἐν ἁπάσαις ταῖς ὡς ἄνω Κοινότησιν ἐπεφυλάχθη ἐξαιρετικῶς εὐλαβὴς ὑποδοχὴ ἀπὸ μέρους τοῦ ἱ. κλήρου καὶ τοῦ εὐσεβοῦς πληρώματος, ἀθρόως συρρεύσαντος εἰς ὑποβολὴν τῶν ἑαυτοῦ σεβασμάτων καὶ λῆψιν τῆς σεπτῆς Πατριαρχικῆς εὐλογίας.

Πατριαρχικὰ συγχαρητήρια.

Ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ Βαϊραμίου ἡ Α. Θ. Παναγιότης τὰς συγχαρητηρίους Αὐτῆς εὐχὰς διεβίβασε κατ' οἶκον τῷ Ἐξοχωτάτῳ Νομάρχῃ τῆς Πόλεως κ. Λουτφῆ Κιρδὰρ καὶ τῷ ἐντιμοτάτῳ Ὑποδιοικητῇ Φατὴχ κ. Ρεμπῆ διὰ τοῦ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου, τῷ δὲ ἐντιμοτάτῳ Ἐπάρχῳ Φαναρίου κ. Ναζμῆ Κολδὰς διὰ τοῦ πανοσιολ. Δευτερεύοντος τῶν Πατριαρχικῶν Διακόνων.

Ὀνομαστήρια.

— Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ὀνομαστικῆς ἑορτῆς τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Βελιγραδίου κ. Γαβριήλ, μεταξὺ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καὶ τῆς Α. Μακαριότητος ἀντηλλάγησαν κατάλληλα τηλεγραφήματα.

— Τὸν κατὰ τὸν παρόντα μῆνα ὡσαύτως ἀγαγόντα τὴν ἑορτὴν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ σεβ. Μητροπολίτην Ἡλιουπόλεως καὶ Θείρων κ. Γεννάδιον (17 τοῦ μ.) ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐπεσκέφθη καὶ συνεχάρη αὐτοπροσώπως, τοῖς δὲ λοιποῖς ἑορτάσασι σεβ. Μητροπολίταις Φιλίππων καὶ Νεαπόλεως κ. Χρυσοστόμῳ, Τυρολόης κ. Χρυσοστόμῳ (13 τοῦ μ.), Θεσσαλονίκης κ. Γενναδίῳ (17 τοῦ μ.) καὶ Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης κ. Ἀνδρέᾳ 30 τοῦ μ.) συνεχάρη διὰ σεπτῶν Αὐτῆς γραμμάτων.

— Τῷ τῇ 8ῃ τοῦ μηνὸς ἑορτάσαντι τὴν ἑορτὴν αὐτοῦ αἰδεσιμολ. Πρωθιερεῖ τῆς ἐνταῦθα Γιουγοσλαυϊκῆς Παροικίας κ. Πέτρῳ Χαϊδούκοβιτς τὸς Πατριαρχικὰς εὐχὰς διεβίβασεν ὁ πανοσιολ. Τριτεύων τῶν Πατριαρχικῶν Διακόνων κ. Ἰσίδωρος.

Π. Κ. Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπή.

— Τῷ ἄχρι τοῦδε ἐκπληροῦντι χρέη γραμματέως τῆς Π. Κ. Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς πανοσιολ. Δευτερεύοντι κ. Μελετίῳ ἀνατεθέντων ἐφεξῆς καθηκόντων εἰσηγητοῦ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καὶ κωδικογράφου τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, ἡ γραμματεία τῆς Ἐπιτροπῆς ἀπὸ τῆς 11ης τοῦ λήγοντος μηνὸς ἀνετέθη τῷ ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς καὶ ἄλλοτε ὡς γραμματεύοντι μέλει αὐτῆς ἐργασθέντι πανοσιολ. Μ. Ἀρχιμανδρίτῃ κ. Καλλινίκῳ.

— Εὐλογίᾳ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἀρθείσης τῆς ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Μαΐου ἐπιβεβλημένης τῷ ἐκ τῶν ἐφημερίων τῆς Κοινότητος Ταταούλων ἱερεῖ

Νικολάῳ Κουτρουμπῇ, ἐκκλησιαστικῆς ποινῆς, ἀποκατεστάθη οὗτος ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ λήξαντος μηνὸς εἰς τὸ ὅπερ τέως ἔφερεν ὀφφίκιον τοῦ ἀρχιμανδρίτου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς.

— Διωρίσθησαν: ἱερατικῶς προϊστάμενος Παναγίας Βελιγραδίου ὁ αἰδεσιμ. ἱερεὺς Κωνσταντῖνος Ἰάλεμες, ἱερατικῶς Προϊστάμενος Παναγίας ἐξ Μαρμάρων ὁ αἰδεσιμ. οἰκονόμος Κωνσταντῖνος Χατζόπουλος, ἱεροδιάκονος καὶ ἱεροκῆρυξ τοῦ ἐν Πέραν ἱεροῦ Ναοῦ τῶν Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης ὁ ἐκ τῶν ἀποφοίτων τῆς ἐν Χάλκῃ Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς ἱερολογιώτατος διάκονος Κωνσταντῖνος Πλακωτάρης.

Θεῖον Κήρυγμα.

Ἐπὶ τῇ ἀρξαμένῃ Νηστείᾳ τῶν Χριστουγέννων ἐκήρυξαν ἐν μὲν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ τῇ Α′ Κυριακῇ (19 τοῦ μ.) ὁ πανοσιολ. Βιβλιοφύλαξ τῶν Πατριαρχείων πρ. Μ. Ἀρχιδιάκονος κ. Γρηγόριος καὶ τῇ Β′. Κυριακῇ (26 τοῦ μ.) ὁ πανοσιολ. Μ. Ἀρχιμανδρίτης κ. Καλλίνικος, ἐν δὲ τοῖς διαφόροις ἐνοριακοῖς ναοῖς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς οἱ ἐν αὐτοῖς λειτουργήσαντες σεβ. Ἀρχιερεῖς, οἱ θεοφ. Ἀρχιερατικῶς Προϊστάμενοι καὶ οἱ ἔχοντες τὸ πρὸς τοῦτο δικαίωμα πανοσιολ. ἱερατικῶς προϊστάμενοι καὶ οἱ τακτικοὶ ἱεροκήρυκες αὐτῶν.

Ἐπισκέψεις.

Κατὰ τὸν λήξαντα μῆνα ἐγένοντο δεκτοὶ παρὰ τῆς Α. Θ. Παναγιότητι καὶ ὑπέβαλον τὰ ἑαυτῶν σέβη:

— Τῇ 24ῃ ὁ ἐντιμότατος Γενικὸς Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος ἐνταῦθα κ. Γεώργιος Κούστας, ἐπὶ τῇ ἐκ τοῦ τελευταίου ταξιδίου ἐπιστροφῇ αὐτοῦ. Τὴν Α. Ἐντιμότητα ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἐπεσκέφθη καὶ ἐχαιρέτισεν ὁ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος κ. Ἀδαμάντιος.

— Τῇ 8ῃ ὁ κ. Νικόλαος Βέρος, Διευθυντὴς τῆς ἐν Ἀθήναις Βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς.

— Τῇ 9ῃ ὁ κ. Κορμπέν, Διευθυντὴς τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης Παρισίων, μετὰ τῆς εὐγεν. συζύγου αὐτοῦ, ἐν συνοδείᾳ τοῦ ἐνταῦθα Ἀγγλικανοῦ Πρωθιερέως αἰδεσιμολ. κ. Αὐγουστίνου Ὄκλεϋ.

— Τῇ 9ῃ ὁ ἐκ τῶν Νομικῶν Συμβούλων τῶν Πατριαρχείων ἐντιμ. κ. Κυριακὸς Γκιώκας, ἐπ' εὐκαιρίᾳ ὀλιγοημέρου ταξιδίου αὐτοῦ εἰς τὸ ἐξωτερικόν.

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

Ἔγκρισις πρὸς χειροτονίαν.

— Κατόπιν σχετικοῦ γράμματος τοῦ σεβ. Μ/του Χαλκηδόνος κ. Μαξίμου ἐνεκρίθη ἡ εἰς διάκονον καὶ ἱερέα χειροτονία τοῦ διὰ τὴν χηρεύουσαν θέσιν προϊσταμένου τῆς κοινότητος Κουσγουνδζουκίου προκριθέντος Κυριακοῦ Α. Νικολαΐδου.

— Ἐνεκρίθη ἡ εἰς διάκονον χειροτονία τοῦ ἐκ τῶν ἀποφοίτων τῆς ἐν Χάλκῃ ἱ. Θεολ. Σχολῆς Ἀριστείδου Καρατζᾶ, διορισθέντος εἰς τὴν χηρεύουσαν θέσιν διακόνου τοῦ ἐν Πρόποσι Ταταούλων ἱ. ναοῦ τῆς Εὐαγγελιστρίας. Ἡ χειροτονία αὐτοῦ ἐτελέσθη ἐν τῷ ἱ. ναῷ τούτῳ τῇ 19ῃ τοῦ λήξαντος μηνὸς ὑπὸ τοῦ σεβ. Μητροπολίτου Χριστουπόλεως κ. Μελετίου.

Ἅγιον Ὄρος.

Εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ταμίου τῆς ἱ. μονῆς τῆς Μεγίστης Λαύρας ὁσιωτάτου Προηγουμένου κ. Ἐλευθερίου ἐξελέγη ὑπὸ τῆς ἱ. αὐτῆς Συνάξεως ὁ ὁσιώτατος Γέρων κ. Γεράσιμος. Διὰ γράμματος ἡ Α. Θ. Παναγιότης παρέσχε τὴν πατριαρχικὴν Αὐτῆς εὐλογίαν.

ΕΠΑΡΧΙΑΙ

Μητρόπολις Δέρκων.

— Προσελήφθη ὡς τακτικὸς ἱεροκῆρυξ τῆς Ἐπαρχίας Δέρκων ὁ ἐκ τῶν ἀποφοίτων τῆς ἐν Χάλκῃ Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς καὶ ἄχρι τοῦδε χρέη ἐπιμελητοῦ ἐν αὐτῇ ἐκπληρῶν ἱερολογιώτατος διάκονος κ. Αἰμιλιανὸς Τσακόπουλος.

— Ἐχειροτονήθη τῇ 5ῃ τοῦ μηνὸς εἰς διάκονον ὑπὸ τοῦ σεβ. Μητροπολίτου Δέρκων κ. Ἰωακεὶμ ἐν τῷ ἐν Μακροχωρίῳ ἱερῷ Ναῷ τοῦ ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου ὁ ἐκ τῶν ἐφετεινῶν ἀποφοίτων τῆς Ἱ. Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης κ. Ἀθανάσιος Ἀναστασιάδης, ἀναλαβὼν ἐν τῷ αὐτῷ ἱ. ναῷ καθήκοντα ἱεροδιακόνου καὶ ἱεροκήρυκος.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

— Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, τιμῶσα τὴν ἐκκλ/κὴν δρᾶσιν καὶ τὸ ἐπιστημονικὸν καθόλου ἔργον τοῦ Μακαρ. Ἀρχ/που Ἀθηνῶν κ. Χρυσάνθου ἐξέλεξεν Αὐτὸν τακτικὸν αὐτῆς μέλος. Ἡ Α. Θ. Παναγιότης διὰ γράμματος Αὐτῆς συνεχάρη θερμῶς τῇ Α. Μακαριότητι.

—Δι' Ἀναγκαστικοῦ Νόμου, ὑπ' ἀρ.2017 καὶ ἡμερ. 12 8/βρ. 1939, κατηργήθησαν κωλύματά τινα τοῦ γάμου, ὡς ἑξῆς:

Ἄρθρ. 1ον — Κωλύεται ὁ μετὰ συγγενῶν ἐξ αἵματος κατ' εὐθεῖαν μὲν γραμμὴν ἀπεριορίστως, ἐκ πλαγίου δὲ μέχρι τοῦ τετάρτου βαθμοῦ συμπεριλαμβανομένου.

Ἄρθρ. 2ον — Κωλύεται ὁ γάμος μετὰ συγγενῶν ἐξ ἀγχιστείας κατ' εὐθεῖαν μὲν γραμμὴν ἀπεριορίστως, ἐκ πλαγίου δὲ μέχρι τοῦ τρίτου βαθμοῦ συμπεριλαμβανομένου. Ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ παρόντος νόμου συγγένεια ἐξ ἀγχιστείας εἶναι ἡ σχέσις τοῦ ἑνὸς τῶν συζύγων πρὸς τοὺς ἐξ αἵματος συγγενεῖς τοῦ ἑτέρου. Ἡ ἐξ ἀγχιστείας συγγένεια αὕτη ὑφίσταται καὶ μετὰ τὴν ἀκύρωσιν ἢ λύσιν τοῦ γάμου.

Ἄρθρ. 3ον — Κωλύεται ὁ γάμος ἀνιόντος, κατιόντος ἢ ἀδελφοῦ ἑνὸς τῶν συζύγων μετ' ἀνιόντος, κατιόντος ἢ ἀδελφοῦ τοῦ ἑτέρου. Τὸ κώλυμα ὑφίσταται καὶ μετὰ τὴν ἀκύρωσιν ἢ λύσιν τοῦ γάμου.

Ἄρθρ. 4ον — Κωλύεται ὁ γάμος τοῦ υἱοθετήσαντος καὶ τῶν κατιόντων αὐτοῦ μετὰ τοῦ υἱοθετηθέντος. Τὸ κώλυμα ὑφίσταται καὶ μετὰ τὴν λύσιν τῆς υἱοθεσίας.

Ἄρθρ. 5ον — Κωλύεται ὁ γάμος τοῦ ἀναδόχου μετὰ τοῦ ἀναδεκτοῦ καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ.

Ἄρθρ. 6ον — Κωλύεται ὁ γάμος τοῦ ἐπιτρόπου καὶ τῶν κατιόντων αὐτοῦ μετὰ τοῦ ἐπιτροπευομένου μέχρι τῆς ὁριστικῆς λογοδοσίας τοῦ ἐπιτρόπου.

Ἄρθρ. 7ον—Ἐκ τῆς ἐξ αἵματος καὶ τῆς ἐξ ἀγχιστείας συγγενείας, τῆς υἱοθεσίας, τοῦ βαπτίσματος καὶ τῆς ἐπιτροπείας οὐδὲν ἄλλο πλὴν τῶν ἐν τοῖς προηγουμένοις ἄρθροις κώλυμα γάμου ὑφίσταται.

Ἄρθρ. 8ον — Οἱ παρὰ τὴν ὕπαρξιν κωλυμάτων καταργουμένων διὰ τοῦ νόμου τούτου συναφθέντες γάμοι θεωροῦνται ἔγκυροι ἀπὸ τῆς τελέσεως αὐτῶν, ἐφ' ὅσον μέχρι τῆς ἐνάρξεως τῆς ἰσχύος τοῦ νόμου τούτου δὲν ἐξεδόθη ἀμετάκλητος περὶ ἀκυρότητος ἀπόφασις.

– Δι' ἐγκυκλίων αὐτῆς πρὸς τοὺς σεβ. Ἱεράρχας ἡ ἱ. Σύνοδος α'. ἐφελκύει τὴν προσοχὴν τῶν ἐκκλ. συμβουλίων ὅπως

μὴ προβαίνωσιν ὅλως αὐτοβούλως καὶ ἄνευ γνώσεως καὶ ἀδείας τῶν ἁρμοδίων ἀρχῶν εἰς τὴν ἐπίχρισιν ἢ ἐπισκευὴν παλαιῶν τοιχογραφιῶν ἐν ἱ. ναοῖς, β'). γνωρίζει ὅτι δύνανται οἱ Ἱεράρχαι νὰ προβῶσιν εἰς τὴν ἵδρυσιν καὶ λειτουργίαν Ἐκκλ/κῆς Προπαρασκευαστικῆς Σχολῆς πρὸς καταρτισμὸν τῶν τε ἐκλελεγμένων καὶ τῶν ἐκλεγησομένων ἐφημερίων τῶν ἱ. ναῶν, γ') ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν τῶν Ἱεραρχῶν ἐπὶ τοῦ ἐκ τῶν Χιλιαστῶν πνευματικοῦ κινδύνου καὶ προτρέπεται ἵνα διὰ καταλλήλων κηρυγμάτων καὶ νουθεσιῶν καὶ ὑποδείξεων καὶ ἐγκυκλίων διαφωτίσωσι καταλλήλως τὰ ποίμνια αὐτῶν, καὶ δ'). κοινοποιεῖ ἔγγραφα τοῦ Ὑπουργείου τῶν Θρησκευμάτων ἐξ ὧν φαίνεται ὅτι ἡ ἐπίτιμος προεδρεία τῶν Ἐπιτροπῶν τῶν Μαθητικῶν Συσσιτίων ἀνετέθη εἰς τοὺς ἑκασταχοῦ Μητροπολίτας.

— Ἡ Διευθύνουσα Ἐπιτροπεία τῆς «*Ἐκκλησίας*», ἐπισήμου Δελτίου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀπετελέσθη ἐκ τῆς Α. Μακαρ. τοῦ Ἀρχ/που Ἀθηνῶν κ. Χρυσάνθου καὶ τῶν σεβ. Μ/τῶν Δράμας καὶ Φιλίππων κ. Βασιλείου καὶ Τρίκκης καὶ Σταγῶν κ. Πολυκάρπου.